

Jau laikas eiti man į mišką,
Palikti tėviškės namai,
Reiks žengti per miškus ir gojus,
Kur laukia broliai lietuviai.

Bet lauk, motule, aš sugrįšiu,
Sugrįšiu tave išvaduo,
Kaip gera pas tave, motule,
Pabūti ir pasisvečiuot...

Lietuvos Atgimimo Sąjuda

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL

Telef: FR 6-5416

Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois.

EINA XVIII METUS

1964 LAPKRIČIO - NOVEMBER 5

Nr. 22(940)

LIETUVOS NEBELIKO

Visus mūsų karalius, sostinę ir žemes pasisavino politiniai juokdariai... Net mūsų Vytis liko gudų herbu.

Nuo nacių laikų, kai gudai (jų kurtomi) pradėjo savo žuliu bei šovinistine propaganda, jie atvirai pradėjo savintis ne tik mūsų žemes ir miestus, bet... pasisavino "sau" ir visą Didžiąją Lietuvos Kunigaikštiją, jos kunigaikščius, netgi Lietuvos herbą - Vytį. Žodžiu, pasisavino visą mūsų istoriją, mums bepalikdami tik "žemaičius"...

Tą patį darbą jie dabar tęsia ir čia, Amerikoje. Kiekvieno viešo pasirodymo proga, jie tą savo "istoriją" visu atkaklumu skelbia... (Pav. Kersteno komisijai ir tt.)

Štai dabar Clevelande, didžiulės konvencijos auditorijos pastatymo proga, ten buvo suruošta tam tikra mūgė - paroda, kurią aplankė gero-kai virš pusės milijono žmonių. Tautybėms ten buvo duota galimybė pa-

sirodyti. Jos turėjo savo stalus, pa-puoštus tautiniais ženklais, išdirbiniiais ir tt.

Gudai šia proga platino išspausdin-tus lapelius su Gudijos "istorija", kurioje jie vėl visu žuliumu dėstė savo teoriją, kad lietuvių kaip ir ne-buvo, kad tik jie - gudai, viską tvar-kė... Beto, ten įdėtame žemėlapyje jie vaizduoja Gudiją su Vilniumi ir iki pat buvusios administracijos lini-jos (kai kur net pavaizduoja iki pat Kauno!), kitaip sakant: viską, ką len-kai buvo iš mūsų pagrobę, d a b a r s a v i n a s i gudai!

Tokias pasakas pasakoti amerikie-čiams labai lengva (gudai tatau žino ir naudojami!), nes anie ne daug ką tenusimano apie Europos reikalus ir istoriją. Vienok, ar tuo jie daug pasitarnauja ir pasitarnaus sau, -di-

Byelorussia

delis klausimas. Vietoje ieškoje su-gyvenimo su lietuviais ir ukrainie-čiais, jie dabar tik rašo toms tauto-m "teritorines sąskaitas", sukeldami nepasitikėjimą ir net neapykantą. (Savinamasi Lietuvos, Ukrainos ir net Latvijos žemės!)

To norėjo naciai, kai jie rėmė tuos gudų šovinistus. Jie norėjo, kad visi tarp savęs rietųsi (ne vien tik su lenkais)... To tikriausiai pageidauja ir lenkai, kuriems, kai du ar trys pe-

National Emblem

šasi, vis mažiau pavojingi nei susi-vieniję...

Užuot vieningai kovoję prieš lenkų kėslus, gudai atsistoja jų vietoje: Vil-nius - tai jų "provincijos" miestas! Kokia menka logika pagrįstas jų tas kliedėjimas rodo jau vien tas faktas, kad laikydami Did. Lietuvos kunigaik-štiją buvus gudų kunigaikštija, vistik tos kunigaikštijos sostinės - Vilniaus nelaiko Gudijos sostine! Kodėl?... Jie sako, kad Gudijos sostinė yra

Minskas, o kas dėl Did. Lietuvos kunigaikštijos pavadinimo... tai nesvarbu... Tai tik "apsirikimas", nes lie-tuvių gi nebuvo... Tebuvo tik "auksc-ta" ir "zmudz"... o tikrieji "lietu-viai" pagal juos buvo gudai... bielo-rusai...

Ištikrųjų gi, nelemų aplinkybių re-zultate, lietuvių tauta neteko daugelį savo vaikų, kurie nutautėjo gudų sąs-kaite. Tikrumoje gi, visi gudų kata-likai yra ne kas kita, kaip sugudėję lietuviai, nes gudai jau anais laikais buvo pravoslavai.

Tikroji Lietuvos-Gudijos riba eina daug toliau į rytus, nei Lietuvos-So-vietų Sąjungos taikos sutartimi (1920) nustatyta. Tą liudija ir lietuviški vie-tovardžiai, gyventojų pavardės ir už-silikusios lietuviškos "salos".

MARIJUS

Nikita pralaimėjo prieš Mao-tse-tungą

Visi būvę Stalino klapčiukai, įskai-tant ir patį N. Chruščiovą, norėdami jam įtikti, o dar labiau bijodami pa-tekėti jo nemalonai, jį garbino kaip į-mandydami. Jie segė jam prie jo storo milinės visus, kokius tik galėjo sugalvoti, net iki didžiausių nesamonių, pagirų liaupsinimus, maršalas, generalisimus, tėvas, mokytojas, ge-nijus ir tt. ir tt. Todėl veltis supran-tama, kad jam mirus, jo įpėdinis, ne-norėdamas liktis Stalino kad ir po-mirtiniame šešėlyje, turėjo jį nuvai-nikuoti. Tatai Nikita, atsisedęs į Kremliaus sostą, ir padarė. Jis nuplėšė kaukę nuo Stalino veido ir parodė jį visam pasauliui kaip storžievišką banditą, Gruzijos kalnų plėšiką.

Toks Stalino nuvertinimas ir suni-kinimas, tiesiog iš pačių padangių staigus numetimas į šiukšlyną, nevi-siems komunistams patiko. Ypač tas nepatiko raudonosios Kinijos valdo-vams. Ir kova dėl jo nuvertinimo ėjo ir dar tebeina ne tik pačioje Sov. Ru-sijoje, bet ir už jos ribų.

Kodėl Chruščiovas buvo pašalin-tas? Pats Chruščiovas ir kiti komu-nistai vada puikiai suprato prasidėju-sio skilimo tarp Maskvos ir Pekino pavojų. Pagaliau, raudonosios Kinijos vadas kategoriškai pareiškė, kad jis su Chruščiovu į jokias derybas nei-sias, nes kinai Nikitą dėl koegzisten-cijos su vakarais laikė reakcionie-riumi ir leninistinės ideologijos ere-tiku. Kiek tie Kinijos vadų kaltinimai buvo nuoširdūs, kitas klausimas, ma-norint mušti ir pagalys visada randa mas...

Raudonoji Kinija, dėl nepaprastai didelio gyventojų skaičiaus ir neme-ko jų prieauglio, o beto, žinant komu-nistinės santvarkos "sugebėjimus" tvarkyti žemės ūkį, šiandien skursta, badauja ir dūsta savo teritorijos ri-bose. Faktas, kad nemažai jai anks-čiau priklausiusių žemių yra nuo jos teritorijos atplėsta, aišku savaime, erzina šio milžino valdovus... Ypač-ingai kiniečius vilioja jos pašonėje milžiniški ir beveik tušti Sibiro plo-tai, kurių dalis irgi yra savo laiku Kinijai priklausiusi. Taigi, erdvės trūkumas ir apskritai imperialisti-nės komunistų aistros (juk jie nejuo kais siekia užvaldyti visą pasaulį!), juos verčia ieškoti naujų teritorijų. O Chruščiovas net nepritarė Kinijos žygiui į Indiją ir gerokai apribojo ta proga jai ginklų tiekimą... kartu, ai-šku, ir ekonominę paramą. Maskva net viešai pardavė Indijai lėktuvus! Nikita pamatė Kinijos vadų ambici-jas tapti visai nepriklausomais nuo Maskvos ir net... norus paveržti va-

dovavimą pasauliniam komunizmui! Va, dėl to ir prasidėjo tas vadinamas Maskvos Pekino ideologinis ir politi-nis skilimas. Kai visas šis reikalas išėjo viešumon ir po to netrukus abi pusės paleido visą komunistinį kolio-jimosi žodyną... tai nei vienai, nei kitai pusei kelio atgal nebebuvo...

Chruščiovas nebeturėdamas vil-ties susitaikyti su Kinija ir matydamas to skilimo pasekas ir įtaką į satelitus (Albanija, Rumunija) bei už sienio komunistų partijų laisvuose kraštuose nerima, rengėsi sušaukti ateinančių metų pradžioje viso pasaulio kom. partijų konferenciją ir joje oficialiai apkaltinti Kiniją kaip komunizmo išdavikę. Šis jo užsimojimas, aišku, būtų galutinai komunisti-nį bloką suskaldęs. Taipgi nėra jo-kių abejonių, kad konfliktas su Kinija ir neturėjimas išieities taško jam su švelninti ar jį likviduoti, ir buvo pagrindinė Nikitos pašalinimo prie-žastis. Nikita buvo paaukotas norint išlaikyti pasaulio komunistų vienybę

Žinoma, prisidėjo ir jo vidaus poli-tikos nesėkmės, ypač jo žemės ūki politiką. Kad žemės ūkio gamyba ne-pakilo iki numatytos aukštumos ir tie išgarsinti Sibiro "plėšiniai" irgi nedavė norimų vaisių, aišku, yra ne-nykusios komunistinės sistemos pa-

Rašo: J. Kadagys

sekmė. Na, bet ten jau taip yra pri-mlta, kad atpirkimo ožys už visokias nesekmes visada turi būti surastas ir nubaustas, saugant komunistinės sistemos "tobulumą". Mat partija ir jos programa, pagal komunistų mok-slą, yra neklaidinga. Už visas nesek-mes visada atsako programos vykdymo tojas. Šiuo kartu šiuo atgailos ožiu teko pabūti pačiam Nikitai...

Chruščiovas, išmesdamas Stalino lavoną iš Lenino mauzoliejiaus, nėra abejonų, turėjo viltį pats kada nors ten atsigulti, bet deja, kaip kartais greitai ir netikėtai praeina šio pa-saulio garbė...

Ko galima laukti iš naujų Krem-liaus vadų?

Štai ar taip, bet laisvasis pasaulis turėtų būti Chruščiovui dėkingas ir pripažinti jam nuopelnus už komunistinio bloko suskaldymą. Aišku, jis to nenorėjo. Bet šis žygis yra reikšmingas ir ryškus pasitarnavimas laisvajam pasauliui. Visiškai aišku, kad naujieji Kremliaus vadai steng-sis tą komunistinio bloko skilimą likviduoti, o tas vers juos keisti ir jų

užsienio politiką! Kaip ten bebūtų, bet anot Maironio, - "jau nebeužtvėn-ksi upės bėgimo"... Kad ir nenoro-mis pažadintos tautinio komunizmo idėjos plitimas ir iššauktas komunis-tiniam pasaulyje pasipriešinimas Maskvos diktatui, vargu ar bebus su-stabdytas.

Chruščiovas, be abejo, jautė augan-čią jam opoziciją Kremliuje ir net visame komunistiniame pasaulyje, už tai jis ne iš palankumo vakarams ar kokių nors gerų norų vedinas iš-saugoti taiką, buvo neva šiek tiek su-švelnines ir sulėtines savo ekspansi-nę politiką. Jį tai vertė daryti sunki krašto ekonominė padėtis ir raudono sios Kinijos reakcija prieš jį ir jo politiką. To pasekoje, naivesnieji va-karų politikai arba sąmoningi komu-nizmui talkininkai, neslėpė savo di-delio džiaugsmo dėl Nikitos "sumin-kstėjimo"... Pranašavo ir darė toli einančias išvadas, esą, komunizmas jau keičiasi, tereikia tik kantrybės ir laiko... jis pasikeis!

Jau dabar galima drąsiai tvirtinti, kad nauji Kremliaus valdovai nieko gero laisvajam pasauliui nežada. Jie yra seni ir užgrūdinti komunistai ir savo partijos tikslų neišsižadės. Jų pirmieji pareiškimai rodo, kad savo politika remis ta pačia melų propa-

ganda... Vakarus jie jau spėjo išva-dinti senais ir nudevėtais komunistų terminais: karo kurstytojai, imperia-listai ir taikos ardytojai. Visus šiuos s a v o privalumus jie, kaip komu-nistams įprasta, sega Vakarams. Jie stipriai užkomentavo ir tos pačios Chruščiovo pirštos koegzistencijos svarbumą, nes pamatė ir įsitikino jos naudingumu komunistiniam blo-kui.

Kaip pažiūrės į naujų Kremliaus ponų pastangas konfliktą likviduoti raudonoji Kinija, tai jau kitas reika-las. Ar Maskvai pavyks įtikinti Kini-jos valdovus, kai anie jau turi ir ato-minę bombą, kad Maskvos koegzisten-cijos kelias su Vakaraus yra saugus ir teisingas, tai parodys labai netoli-ma ateitis.

Taigi, džiaugtis, o lygiai ir ašaro-ti dėl Chruščiovo pašalinimo nėra jo kio pamato. Vienas despotas nuvirto, kitas į jo vietą atsisedo. Žinoma, kova dėl valdžios Kremliuje vėl tik pra-sidėjo. Kas galutinai atsisis į komu-nistinio centro sostą, tuo tarpu dar sunku pasakyti.

Prez. Johnsono viltys, jo ta proga per radiją ir televiziją pasakytoje kalboje, kad naujieji Kremliaus val-dovai tęs Chruščiovo užsienio politi-ką, yra visiškai niekuo nepagrįstos ir tai tik parodo jo menką orientavi-masi komunistų politikos lauke. Jei Maskvos kom. partijos centro komi-tetas būtų buvęs patenkintas Chru-ščiovo užsienio politika, aišku, jis ir nebūtų jo pašalinęs... Šiuo reikalu, atrodo, dviejų nuomonių negali būti. Chruščiovas pirmą mūsų su Pekinu išskia pralaimėjo ir todėl buvo iš vado pareigų pašalintas. Gi naujieji Kremliaus vadai, norėdami atstatyti Maskvos prestyžą ir jos prarandamą pasaulio komunistų vadovavimo pozi-ciją ir susitaikyti su Kinija, turės keisti savo užsienio politiką ir Vaka-rų atžvilgiu. Tai labai aišku. Tuo la-biau jie jos švelninti negalės, bet priešingai - turės pagriežinti, nes Pekinas buvo ir yra priešingas ko-egzistencijos idėjai su Vakaraus. Tai gi, iš naujųjų Kremliaus ponų laukti-nas santykių paastrėjimas, kad įti-kus Pekinui ir parodžius, kad naujie-ji Kremliaus valdovai yra "tikri komunistai".

Vidaus politikoje jie vargiai įves ką nors naujo. Ypač maža vilties, kad jie suteiktų savo imperijos vergams daugiau laisvių. Juk kas pažįsta kom-unizmą, tas puikiai žino, kad komu-nistinis režimas ir laisvė yra du nesuderinami dalykai, kaip nesuderina - nukelta į 6 puslapį -

Jau trys metai kai sėkmingai veikia Nottingham (Anglijoje) jaunimo meninės veiklos grupė, įkurta ir vado-vaujama energingos kultūrininkės Elenos Vainorienės.

LIETUVIAIS ESAME MES GIMĘ!

REALUS TAUTISKUMAS

VISI mes didžiuojamės esą lietuviai. Mes gerbiame mūsų pranokėjus, jų išstvermingą kovą už asmens, visuomenės ir visos tautos išsilaikymą bei tęstinumą. Ypač mums miela prisiminti Lietuvos valstybės kūrėjus ir jų sekmin gas kovas su neprietelingu kaimynais. Mes tuos tautos vadus, ar juos Didžiais Lietuvos kunigaikščiais ar karaliais vadintume, ypač gerbiame, nes jų didvyriškų darbų aidai XIX šimtmečio pabaigoje pažadino lietuvių tautinę sąmonę, kuri leido net atkurti tautinę nepriklausomą valstybę.

Bet ar pasididžiavimas yra absoliuti vertybė, siekiant tobulesnės visuomenės? Mes mylime savo tėvus ir esame jiems daug skolingi, nes jie mus užaugino ir dažnam net mokslus pasiekti pagelbėjo. Atseit jie, lyg patys save savo atžaloje išžiūrėdami, nesavanaudiškai "nutraukė nuo savęs geresnį maisto kąsnį" tam, kad vaikams būtų lengviau gyventi. Ir tas vyko ne tik kaimo Lietuvoje, taip dažniausia esti ir čia, Amerikoje - emigracijoje. Šeima - pagrindinė tautos ląstelė ir joje glūdi aiškūs įrodymai, kad tautiškumas yra realus dalykas.

Todėl, kas rūpinasi tauta ir jos išsilaikymu, tas pirmiausia galvoja apie tą pagrindinį tautos narvelį - šeimą. Ir mes daug kartų tvirtiname, kad šeima turi būti sveika, nes tuomet ir visa tauta bus tvirta. Mes siekiame, kad mūsų vaikai, kurdami šeimą, būtų sveiki, nes norime, kad ir jų atžalos būtų sveikos.

Ak, - nei vienas iš mūsų nesidžiaugiamė, jei mūsų kai kurie jaunuoliai pengvapėdiškai sudaro mišrias šeimas. Tie nelaimingieji tuo būdu išsižada savo tautybės, tampa dažniausia bespalviais internacionalistais ir, siekdami asmeniniame gyvenime laimės, kiek pagyvenę patiria, kad ta jų siekiamoji laimė buvo tik vylingas mirražas. Ką jau bekalbėti apie tokių šeimų vaikučius, kurie dėl tėvų neapdairumo netenka didžiai vertingo ir

moraliai kilnaus tautiškumo jausmo. Šeima sukuriama pagrindinai dedant ne vien patrauklumą, bet taipgi atsakingumą bei pareigingumą. Vyresnio žmonos ne vien sekmai (šventai) dienai, bet ir kitoms (šešioms) paprastoms darbingoms savaitės dienoms. Nesgi gyvenimą užpildo pasirinktasis darbas, o pramogos - tai prošvaistės kasdieniniame pilkame gyvenime, kurios jį pašvairina.

Jei tik nuo šito pagrindo nukrypsta ma, - šeima sunegaluoja. Ir juo daugiau kurioje tautoje paursių šeimų, tuo toji tauta lieka silpnesnė ir mažiau atspari įvairiems tarptautiniams vėjams.

Realus tautiškumas reikalauja sveikos ir pareigingos šeimos, kurios atžalynas atitinkamai auklėjamas. Tauta, nors ją ir sudaro pavienios šeimos, be tų šeimų organizuotumo, neturėtų visuomenės, o tik vien palaidą minią, kuri savo veiksmais nėra nei tikslu, nei pastovi. Pavienės šeimos organizuojasi ir sudaro vi suomenę. Tas organizuotumas gali būti labai įvairaus pobūdžio, nes ir nūdienis gyvenimas yra nepaprastai sudėtingas. Įvairiausios profesinės, ekonominės, kultūrinės, religinės, politinės organizacijos jungia pavienes šeimas į didesnius sambūrius. Tuo būdu susidaro aktiva visuomenė, kuri pasireiškia per radio valandėles, spaudą, susirinkimus, koncertus ir tt. Ir tt. Taip reikiama gyvas lietuviškos visuomenės pulsas. Taip jungiasi pavieniai tautiečiai, palaikydami gyvą lietuvišką žodį, vis vien kuriuo tai būdu pasireiškų: ar malda, ar giesme, ar daina, ar gyvu ar spausdintu žodžiu, - bet vis lietuvišku, mus jungiančiu ir mums taip mielu.

Ypač tai svarbu priaugančiam kartai: ar tai būtų šeštadieninės mokyklos, ar skautų, sporto, mokslinės, religinės ar politinės jaunimo organizacijos - visur svarbu gausus mūsų atžalyno aktingas dalyvavimas: ar tai meninio pobūdžio pasirodymais ar

net prakalbomis, kurios, aišku, gali būti trumpos, bet gyvos. Kai Tautos šventėse girdime pusvalandžio ar ilgesnes prakalbas, kuriose vyresnio amžiaus tautiečiai pasakoja savo atsiminimus ir įvykius buvusius prieš 40 ar 50 metų, - tokios prakalbos tinka daugiau spausdintam žodžiui, bet ne įvairiaspalvei auditorijai. Tik jau

limas gali karštai, net ugningai kalbėti, sudarydamas tuo būdu tikrai ne nuobodžią, taigi šventišką, minėjimų muotaišką. Arba kas, sakysim, galėjo daugiau pasitarnauti realaus tautiškumo idėjai, kaip Amerikos lietuvių krepsininkų išvyka Australijon?

Ir jei kurie mūsų jaunuoliai skaito lietuvišką spaudą ir net joje aktyviai

dalyvauja rašydami straipsnius, - tokie jokių atveju nesuivirs amerikoniš kame tarptautiniame katile, o ilgus metus palaikys realaus tautiškumo idėją.

Jei pavienių šeimų kultūringumą sprendžiame iš jų darnaus sugyvenimo bei sugebėjimo paruošti vaikus ateities gyvenimui, taip lygiai yra ir suorganizuota visuomenė. Realus tautiškumas reikalauja sklandaus organizuotų tautos vienetų suderinimo, taigi ir sugyvenimo. Juo mažiau nepakantos ar asmeniškumų organizuotos visuomenės santykiuose, tuo kultūrin gėsnė ta tauta ir jos realus tautiškumas yra gilesnis. Idealiai tam ir yra reikalingi, kad pavieniai asmenys ir organizuotos visuomenės dalys turėtų kilnius siekimus, tikslus, kurie išmoko mus pakantus, susivaldymo, dargi nuolaidumo, siekiant darnumo šeimoje, visuomenėje ir tautoje.

Jei mesime žvilgsnį 20 su virš metų atgal, tai ir anais laikais rasime nemažą nukrypimų nuo realaus tautiškumo. Realus tautiškumas reikalauja, kad ir silpniau atlyginami kaimo gyventojai ir miesto darbininkai turėtų pagrindo manyti, kad jiems lietuviškoji tautos vyriausybė yra ne pamotė.

Neišplėtus pramonės, negalėjome ganėtinai pakelti gerbūvio ir sunaudoti laisvų darbo rankų, kurių mūsų kaime, nežiūrint išganingos žemės reformos, dar nemažai buvo užsilikę.

Kaimas nebuvo profesiniai suorganizuotas, o grynai politinės partijos, kaip jos nepropaguotų tautos gerovės kelimą, niekuomet pilnai nesupras ir neįgyvendins kaimo darnaus sugyvenimo bei ekonominės gerovės. Tik patys suinteresuotieji per savo profesines bei ekonomines organizacijas geriausiai tvarkys savo reikalus, o realus, neveidmainiškas, tautiškumas reikalauja atskirų tautos profesijų reikalus derinti, o pasitaikančius nesklaidumus lyginti.

V. MEŠKELIS

JANINA VAINORIUTĖ neseniai baigusi baletu mokyklą Nottinghamame (Anglijoje) sėkmingai talkininkauja ir visiems lietuviškiems parengimams.

Didingą darbą baigiant

Kad Lietuvių Diena pasaulinėje parodoje New Yorke iš visų tautinių grupių buvo gausiausia, gražiausia, spalvingiausia ir geriausiai suorganizuota, buvo viešai skelbta ne vien vyriausios parodos vadovybės, bet ir amerikiečių didžiųjų ir rimtosios spaudos, kuri paprastai šykštikią nors "ne savo" pagirti. Tokie, kaip New York Times, Herald Tribune, Daily News, The Tablet ir kiti ne pagalėjo lietuviams gražiausių komplementų. Todėl mums yra garbė ir malonumas, šiandieną palydint tą didingą lietuvių pasirodymą istorijai, tarti nuoširdžiausią padėkos žodį visiems, kurie vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjo prie šios Lietuvių Dienos iškilmingumo tuo, kuo ji buvo rugpjūčio 23-ją.

Kad tai taptų kūnu, daugel vyrų ir moterų dirbo, prakaitavo per eilę mėnesių.

Pasaulinės Parodos vadovybei pasiūlymas buvo priimtas su baimės ir abejojimu - ką mes parodysime laisvajam pasauliui, kuo mes jį nustebinsime, neturėdami laisvos tėvynės Lietuvos savo užnugarį. Atmeti kvietimą atrodė nei protui, nei au dinga ne tik patiems Amerikos lietuviams, bet ir Lietuvos vardą garsinant, jai beširdžių komunistų padarytomis skriaudoms atskleidžiant laisvajam pasauliui. Neatsiradus norinčių tokį įvykį organizuoti tiems, kuriems, atrodė, buvo pareiga, ėmėsi darbo tie, kurie buvo apsišarvavę vien tėvynės meile. Darbas tikrai sunkus. Reikėjo nugalėti savo pačių menką patyrimą, o dar daugiau trukdymus iš tų, kurie patys, nieko nepasidėdami, bandė kaituoti "pagalius" Lietuvių Komiteto PP vos pradėjus riedėti vežimo ratus.

Nespėjo paskelbti Komitetas pirmąjį atsišaukimą į lietuvių visuomenę remti jo darbus, kai atskubėjo kai kurių "išminčių" (viską žinančių ir nusimanančių, deja, tik nenorinčių prie darbo prisidėti) gaudinimai, net bandymas sumenkinti ne vieną narį, bet ir visą Komitetą. Komitetas nepa lūžo. Pradėtas darbas slinko pirmyn. Tuo labiau, kad iš lietuvių visuomenės, tuoj po atsišaukimo, Komitetas pajuto nuoširdų pritarimą. Pasipylė laiškai iš Pensilvanijos kalnų, iš Ohio derlingų lygumų, iš Kalifornijos ir kitų retai gi rdėtų vietovių, žadančių visokeriopą pagalbą, aukų.

Gal kiek su nepasitikiškimu į mus-

Rytinį Pakraštį - bent iš pradžių, pažiūrėjo bičiuliai iš Čikagos. Bet ir tenai, užmezgus glaudesnius ryšius, iškilo sveika nuomonė. O aplankius tokius čikagiškius kaip Joną Pakel, Justiną Mackevičių ir Justiną Lieponį, kurie ne tik parėmė pirmuosius Lietuvių Komiteto PP žingsnius konkrečia auka, bet ir užtikrino, kad, jei viskas gerai seksis, visa Čikaga nepalikis abeinga darbams, parems savo aukomis.

Pirmieji nepasitikiškimai ledai Čikagoje pralaužti dėka laikraštiniuko Vlodo Butėno, kuris išgirdęs apie mūsų darbus ir finansinius sunkumus atidėjęs savo tiesiogines pareigas, lydėjo LKPP vicepirmininką pas tuos čikagiškius ir nepagalėjo savo lengvos plunksnos nušviesti užsibrėžto ryžto svarbai. Pirmųjų, mus parėmusių, palankus atsiliepmas, nuskambėjo po visą Ameriką. Pradėjo plaukti aukos. Organizavosi LKPP remti būreliai. Aukos siuntė tie, kurių širdyse

Su šypsena, skamba daina

Nottinghamo miestas (Anglijoje) anglams yra garsus savo pilimi, stililingomis bažnyčiomis ir kitomis istorinėmis senienomis. O mums Anglijos lietuviams jis yra garsus ten gyvenančių tautiečių kultūrine ir visuomenine veikla. Tai stipri lietuviškos išlaikymo tvirtovė. Ten visi, senimas ir jaunimas sutartinai jungiasi į bendrą lietuvišką darbą. Ir ta jų veikla reiškiasi ne tik Nottinghamame, bet ir toli, toli už jo ribų. Ypatinai glaudūs santykiai užmegsti su Londono lietuviams ir jie yra dažni ir mielai laukiami svečiai.

Spalio 17d. vakaras ir vėl praėjo po notingamiečių jaunuoliškų šypsnų ir prablaivė rudeniška iūkanotą nuotaiką. Tą dieną LAS Londono sk. pakviesti atvyko į Londoną gražus būrys notingamiečių ir davė mums koncertą.

Koncertą trumpu žodžiu atidarė E. Vainorienė. Pirmas pasirodymas, tai E. Jurksaitytės lūpomis jausmingai padeklamuotas poeto Maironio eilėraščių "Aš norėčiau prikelti"...

Tuo po to į sceną įžygiavo šokėjų poros ir lengvais plasnojimais išpildė tautinį šokį "Blezdingėlė". Išskridus blezdingėlei, scenoje pasirodė būrelis gražių dainininkų ir supnė malonių dainų pynę. Toliau gražiai nuskamba J. Vainoriūtės ir B. Bedulskytės duetas ir E. Vainorienės ir

dyse liepsnojo tėvynės meilės ugnelė. Čia reikia paminėti senosios kartos lietuvių nuoširdumą, duosumą. Jie rašė, - ". tik dirbkite, organizuokite, o mes į talką". Lietuvių Diena pasaulinėje parodoje, esą, bus tokia graži, kokią turėjome 1939 m.

Jų padaršinimas, linkėjimai, aukos Komiteto narių ryžtas vienam ir svarišiam tikslui - tėvynės Lietuvos vardu išgarsinti rugpjūčio mėn. 23d. tapo ne tik neapvilts, bet buvo ne vien savųjų apvainikuotas garbės ir pasididžiavimo vainiku.

Komitetas, džiaugdamasis Lietuvių Dienos džiaugsmo vaisiais, nori šia progą tarti ypatingą padėkos žodį visiems, kurie tikėjo į Lietuvių Dienos pasisekimą, o ypač tiems, kurie prie to pasisekimo savo triusu prisidėjo.

Pirmiausia tebūnie mums leista paminėti Lietuvos Vyčių organizacijos narius. Jie gi pastatė parodoj nuostabių Lietuvos vargų ir prisikėlimo simbolių - Kryžių. Kryžiai Lietuvos

Vyčiai surinko \$ 2.585, o nuoširdūs Komiteto talkininkai, čikagiškiai, Sophie Barcus radio vedėjai - Feliksas ir Aldona Daukai surinko \$3.433. Bičiuliams Daukams, Lietuvos Vyčiams Komitetas reiškia nepaprastą padėką. Tik jų dėka pasaulinėje parodoje turime "lietuvišką paviljoną". To lietuvių paviljono" - Kryžiaus projektą paruošė ir LKPP padovanojo architektas Jonas Mulokas. Komitetas jam reiškia širdingą padėką už tokį gražų darbą ir auką, o kontraktoriumi Jonui Klaščui už pastatymą. Milijonai žmonių ne vien lankė tą mūsų šventovę, meldėsi, fotografavo, skaitė šalia esančioje lentoje jo reikšmę, įrašytas tenai komunistų padarytas Lietuvai skriaudas ir visų taurių lietuvių ryžtą atkovoti tėvų žemei laisvę ir nepriklausomybę. Taip pat mes nuolankiai lenkiamės, dėkodami ypač tiems, kurių dėka Lietuvių Diena pasaulinėje parodoje liko istorinė

WE ARE NOW HIRING FOR FULL TIME POSITIONS IN OUR

HOUSEKEEPING-KITCHEN & LAUNDRY DEPTS.

• Excellent working conditions
• Good Benefits

Hiring Will Be Done (The Week of Oct. 5 - 1961)

MON Through FRI 7 A. M. to 8 P. M.

SATURDAY 9 A. M. To 3 P. M. Please Apply

MacNeal Memorial Hospital

3224 Euclid Ave. Berwyn, Ill. (Nurses Residence Entrance)

MOTERIMS IR VYRAMS

Galvos odos ir plaukų priežiūra

Special formula 1-25849

JIB išgydo pleiskaną, šašus, niežėjimą, plaukų slinkimą; grūžina natūraliai plaukų epaivą. JIB vartodamas nenuplakai ir nepašūsi - 100% garantija. JIB 8 uncių užtenka 16 savaičių. PPD - \$5.50, jei OOD - plus 50 c.

Slunčiame paštu ir į visus laisvus kraštus: siųskite Money Order ir apmokėkite siuntimą.

JIB LABORATORIJA, 1437 So. 49th Ave. ir Drugstore, 5000 W. 16 St. abu Cicero, Ill., 60650.

MAINTENANCE

experienced in 3 phase. 220 volt electric motors and general knowledge of factory maintenance. Must be willing to work any shift, excellent opportunity for qualified person.

ADOLPH PLATING, INC., 832 So. Central Chicago, Ill.

LAIŠVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

911 West 32 St. CHICAGO 8, Ill. Tel: FR 6-5416

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.
Published bi-weekly on Thursdays
by LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION

Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis
Igaliausias leidėjas - V. KAČINSKAS

Redaktorius - A. J. KAULĖNAS

Administratorius - K. RADVILA

Prenumerata metams \$ 5. Atskiras numeris 20 c.
Subscription per year \$ 5. 20 c. per copy

GARBĖS LEIDĖJAI: J. Bagoonavičius, St. Jakubickas,
Dr. K. Liutkus, Br. Macianskis ir L. Virbickas

Garbinkite mane, vergai

Mūsų tėvynę okupavęs rusas įsėkė savo vergams Lietuvoje sekančiais metais surengti jam padėkos demonstracijas už pavergimą. Šoko, kaip vienas, choru tautos išgamos garbinti rusų už "išlaisvinimą" nuo laisvės, duonos ir pastogės. Šoko kurti planus, kaip geriau ir didingiau pabučiuoti okupantui ranką, kaip būtų gražiau jam nusilenkti. Ir bus verčiama tauta, ypač mūsų jaunimas, šokti, dainuoti okupanto garbei, bus garbinamas jo neišpasakytas gerumas ir atnešoji žemiška laimė - rojus.

Nesvarbu, kad visos ten dainuojamos dainos bus melas, prievarta išplėštas iš lietuvių širdies, nesvarbu, kad šimtai padėkos telegramų rašytų išgama rankomis plauks į Kremliaus sosto salę. Visa tai lietuviu siešios nelies, - jis, kaip buvo, taip ir liks savojo krašto mylėtoju, patriotu, viltingai laukiančiu laisvės dienu.

Kremliaus šios jo įsakytos koncertos reikia, kad "parodyti" pasauliui, jog lietuvių tauta su daina ir šventiška nuotaika dėkoja už "išvadavinimą" ir yra visakuo patenkinta. . .

Kremliaus iki šiol labai gerai girdi mūsų - išėvijios balsą. . . Mes esame toji raktis akyje, kuri neduoda jam ramybės ir nervina šį kruvinąjį grobuonį. Neveltui jis net milijonus, kad mus sunikintų, supiudžius, apšmeižius. . . Neveltui! Mes esame jė-

ga ir tokia jėga, kurios priešas negali užčiaupti, negali įmesti į koncentracijos stovyklų rūsius ir numarinti.

Lietuviai! Sekančiais metais sukanka 25 vergijos metai nelaimingai Lietuvai. Mūsų pareiga šia proga garbiai sušukti į pasaulio sąžinę, kad nelaisvės ir vergijos pančiai dar tebežvanga Lietuvoje!

Sukovokime visais frontais! Štai jau turime žinių, kad Čikagos Lietuvių Opera rengiasi stambiu koncertu pagerbti kritusius kovoje už Lietuvos laisvę. Tebūnie jų gražus užsimojimas įgyvendintas iki galo, o mūsų visų pareiga jiems ateiti visa širdimi talkon.

Panašiais parengimais padenkime visą Ameriką, - nuo New Yorko iki Los Angeles, nuo Montrealio iki Toronto - visi galingai šūktelkime, kad laisvės trokšta pavergta lietuvių tauta!

Mūsų rengiamos šventės turi įtakos ir mes jas mokame gražiai praveisti - panaudokime šį efektyvų ginklą sekančiais metais.

Politiiniame fronte - VLIKas ir ALTAstesiryža dešimteriojai padidinti savo pastangas, teplanuoja diplomatinę ir propagandinę akciją, - jau laikas!

Nepraleiskime tytomis šios baissios 25 metų sukakties! (a. b.)

Jaunimo pokalbiai

Rašo - J. Rutkus

Viename jaunimo susibūrimė neseniai buvo gana nuosirdžiai išsikalbėta apie esminius dabarties klausimus. Čia paduodama tų įvairių minčių santrauka, ypač kreipiant akį į teigiamus pasisakymus.

KODĖL AŠ, AMERIKOJE GYVEN-DAMAS, TURIU IŠLIKTI LIETUVIS?

Šiuo klausimu, ilgokai pasiginčijus prieita išvada, kad doram ir išsilavinusiam žmogui, sąmoningai viską pergalvojančiam - tokios problemos iš viso nėra. Ir jei kas dar klaidžioja šito klausimo painiavoje, tai todėl kad jis yra proto ir jausmo kultūrėje me dar labai žemoje stadijoje arba nepajėgia nė kiek giliau galvoti.

Visai atleistina tiems prieš 60 metų iš caro skriaudžiamos Lietuvos į Ameriką atvykusiems bemoksliams berneliams, kad jie nesuivokė kas esą: lietuviai, lenkai, gudai ar amerikona. Betgi raštingas ir mokyklas lankęs žmogus žino, kad tautybė yra gimtą ir sudaro esminį žmogaus dvasios gyvenimo pagrindą. Ir protiniai gabumai, ir būdo bruožai, ir temperamento skalė, net ir dorovinis lygis pareina iš tautos šaltinių

Pvz. garsus yra suomių teisingumas, vokiečių pedantiškas griežtumas, anglių šaltas susivaldymas ir tt. Atsakyti savo igimtos tautybės reiškia - sugriauti savo asmenybę. Kiekvienas, kuris dėl buitės ar medžiaginės naudos, dėl aplinkybių nusigręžia nuo savo tautos ir mėgina pereiti į kitą - yra paties sąvės išdavikas! Jis tartum paneigia patį save, stengdamasis būti kitokiu, negu įsigimęs.

O už visas dvasines dovanas, igimtas iš tautos per daugelį savo protėvių kartų ne vien reikia būti dėkingu, bet žmogus turi igimtą pareigą tęsti toliau tą natūralų tautinį palikimą kaippo reikšmingą ryšį tarp praeities ir ateities. Čia yra didžioji kiekvieno žmogaus gyvenimo prasmė. Todėl rimtam ir sąmoningam asmeniui tautinis paveldėjimas sudaro jo dvasinio ugdymosi pagrindą. O jei kas atsuka nugarą savo tautai ir bando iš jos bėgti, yra ne tik menkos nuovokos žmogėnas, bet ir - išsigimėlis, kvailiavertis, be dorų principų, iš viso nepatikimas.

Žmogus, kuris jaučiasi esąs gyvoji savo tautos dalis, visuomet būna

traukiamas gyventi pagal idealius tautos praeities pavyzdžius, išlaikyti ir ugdyti paveldėtą genties kultūrą, įsijungti prasmingu nariu į savo tautiečių milijoninę šeimą ir savo igimtom jėgom prisidėti prie kūrimo kokių nors vertybių tautos ateičiai.

Sąmoninga meilė tautai yra meilė sau pačiam, nes tautos gyvybė ir garbė tave lygiai liečia ir jaudina, jei tu nesi vien siauras egoistas. Kas nuosirdžiai pamilsta savo tautą, to sieloje savaimė įsikuria idealizmas - noras ko daugiau kultūrinėm vertybėm pasitarnauti savo tautai. Tada žmogus supranta, koks siauras ir žemas tikslas būtų vien savo egoistinis ms siekimams gyventi. Todėl patriotas nesigauo medžiaginių lobių ir nebijo įsijungti į sunkius tautinius darbus, net gyvybėnė rizika ar auka jam sudaro dvasinį džiaugsmą, nes jo asmuo yra kilnumo šviesos kupinas.

Taip, pavyzdžiui, Vincas Kudirka jauną gyvybę paaukojo ant tėvynės aukuro ir paliko mums aukšto žmogiškumo pavyzdį. O ir tuomet (kaip ir dabar Amerikoje) būti lietuviu vi-

sai neapsimokėjo ir viltys Lietuvos laisvei buvo visai mažos. Lietuva buvo tik muzikėlių tauta, visų skriaudžiamą ir apsilpusi. O patriotų idealistų besąlyginės pastangos betgi prikėlė mūsų tautą laisvam ir gražiai turtingam gyvenimui.

Vadinasi, šiandien mes, jaunieji, turime matyti prieš akis tuos du kelius: siauras egoizmas bei medžiaginių lobių gaudymas arba - dvasinio idealizmo ir gilaus žmogiškumo kilni buitis. Pirmuoju taku eidami, mes tampame hedonistais, vien savo malonumams, patogumams gyvenantieji t. y. silpnadvasiais gyviais, lengvai išsiverdžiančiais į tą tautybę, kuri atrodo pelningesnė.

Antrasis takas yra sunkesnis, bet teikiantis daugiau dvasinio džiaugsmo: tvirtais principais išitikinus žengti garbingu prigimtos tautybės keliu. Čia mūsų asmenybė taps dvasiškai gili ir jautriai veikli - savano išsiverdžiančiais į tą tautybę, kuri atrodo pelningesnė.

*****

Ne vien duona žmogus yra gyvas!

KUPONAS: prašau mane iškirpti ir užpildžius pasiųsti Laisvosios Lietuvos Administracijai. Ačiū!

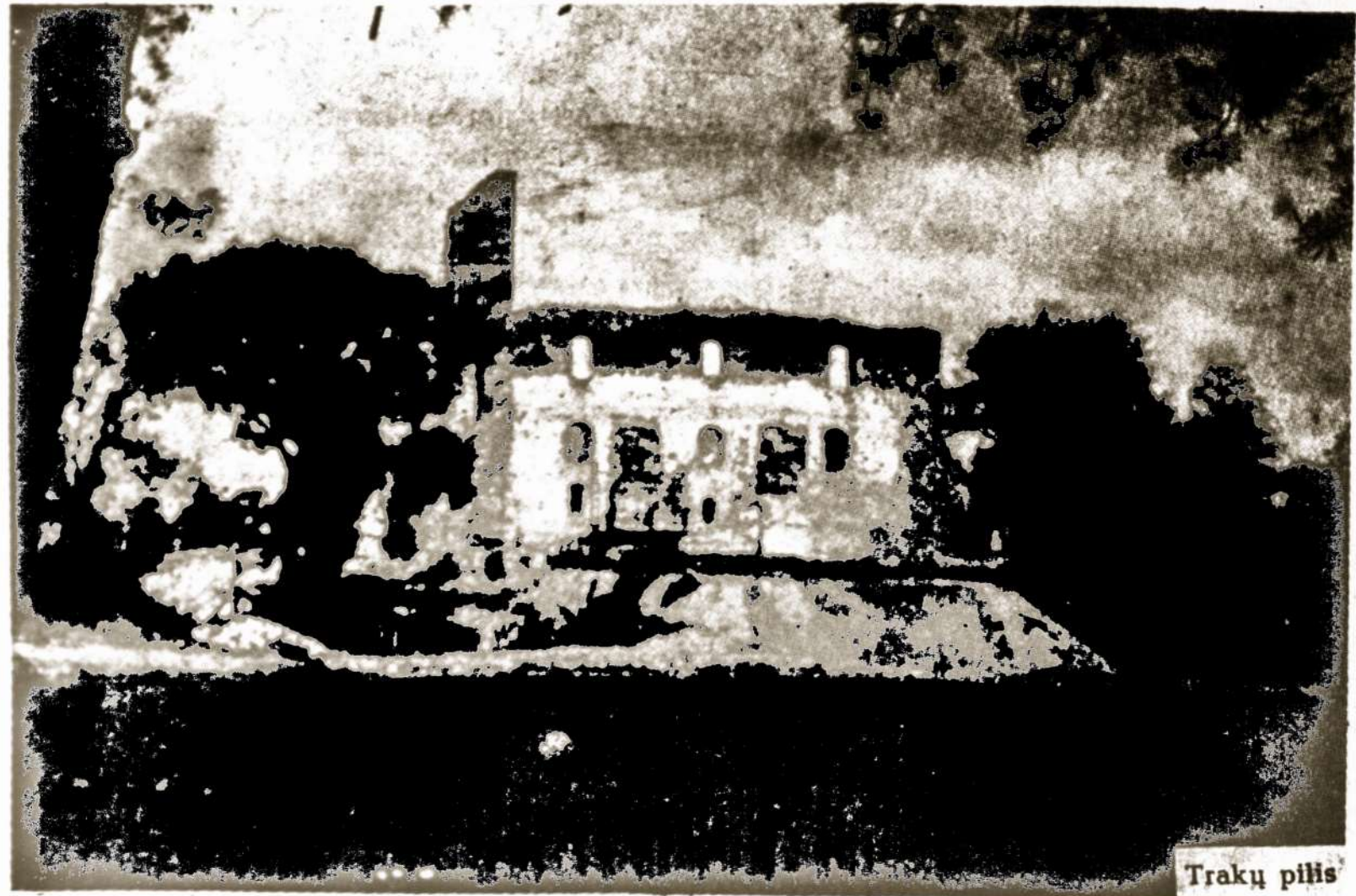
SIUNČIU \$ 5 metinei prenumeratai (Naujiems skaitytojams prenumeratos pradžia skaitoma nuo laiško gavimo dienos) SIŪSKITE laikraštį šiuo adresu:

PAVARDĖ .....

Nr. ir gatvė .....

MIESTAS ..... VALST..... ZONA

Trakų pilis

Nottinghame (Anglijoje) tautinių šokių grupė su vadovais (iš dešinės) Vida Gasperienė ir Bronius Čiudėškis

Iš netolimos praeities

Dėl ko Smetona nušalino prof. Voldemarą iš Min. Pirm. pareigų

Pasiskaitęs "Laisvoj Lietuvoj" apie V. Rastenio iškeltą priežastį dėl ko A. Smetona susipykęs su A. Voldemaru jį pašalino iš ministerio pirmininko pareigų, pagalvojau, kad reikia vieną kartą visuomenei iškelti, manau, pagrindinę to susipykimo priežastį, apie kurią V. Rastenis nežino (jei Smetonienė ar Tūbelienė jam to nebus pasakiusios).

O toji priežastis štai kokia: Prof. A. Voldemarui, kaip užsienių reikalų ministeriui ir kaip ministrui pirmininkui labai rūpėjo Vilniaus krašto likimas. Jis visus savo sugebėjimus ir savo darbus skyrė Vilniaus krašto išvadavimui iš lenkų okupacijos. Be oficialios veiklos, jis veikė ir slapta. Jo planuose buvo užsienio politiką paruošti ta linkme, kad susidarytų palanki dirva Vilniaus krašto lietuvių sukilimui prieš okupantą.

Kad Vilniaus krašto lietuviai tam būtų pasiruošę, jis įsteigė slaptą Vilniaus krašto lietuvių organizaciją, kurios tikslas buvo paruošti vietos lietuvius tam sukilimui ir suorganizuoti krašto administracinį aparatą. Tas darbas jau buvo pradėtas ir be organizacinio štabo, kuris buvo Vilniuje, jau veikė apskričių štabai ir kai kur net organizacinės skiltys. Ar tas darbas būtų pavykęs, ar ne, - dabar sunku pasakyti, bet Vilniaus krašto lietuviuose tas sukėlė konkrečių vilčių išsivaduoti iš okupacijos ir didelį entuziazmą bei pasišventimą.

Tačiau tas veikimas turėjo būti sustabdytas pačioje įkarščio pradžioje: radio ir lenkų spauda stambiomis antraštelėmis paskelbė, - prof. A. Voldemaras iš ministerio pirmininko pareigų pašalintas. . .

Ši žinia Vilniaus krašto lietuvius, o ypatingai tos organizacijos narius,

labai sukrėtė.

Organizacinis štabas slapta pasiuntė savo ryšininką į Kauną (Ryšininku buvo pats autorius, Red.) Kaune ryšininkas buvo nukreiptas pas vidaus reikalų viceministrą pulk. Štencelį ir apnakvydintas policijos mokykloje po sargybą.

Iš ryšininko pulk. Štencelis pareikalavo perduoti organizacijos štabo narių pavardes ir pačios organizacijos struktūrą. Ryšininkui pareiškus, kad jis neturįs iš savo viršininko padėdymo tatau padaryti, pulk. Štencelis matomai susierzino. Tada jis pareiškė, jog jis pasirūpins audiencija pas prezidentą, kuriam ryšininkas galės išsakyti tą perdavimą padaryti. . .

Tą patį vakarą ryšininkas turėjo progos slapta apsilankyti pas prof. A. Voldemarą Lietuvos Banke. Iš to pasikalbėjimo paaiškėjo esamoji padėtis. Šis slaptas ryšininko pasimatymas sekliu buvo praneštas pulk. Štenceliui. . . Kitą dieną Štencelis ryšininkui pranešė, kad prezidentas esąs labai užimtas ir negalįs priimti. . . Primindamas, kad ryšininkas kaip galima greičiau grįžtu į Vilnių.

Grįžęs iš Kauno ryšininkas apie susidariusią padėtį referavo štabo viršininkui. Kiek vėliau pats štabo viršininkas slapta išvyko į Kauną išsiaiškinti susidariusios padėties.

Jam grįžus, tos organizacijos veikimas turėjo būti sustabdytas neribotam laikui. . . O tas laikas veikė Vilniaus krašto lietuvių nenaudai. . .

Vėliau tam ryšininkui (dėl veiklos nesurištos su minėta slapta organizacija) teko būti lenkų areštuotam, tardytam ir kalintam. Per tardymus lenkų žvalgybos buvo teiraujamas apie veikiančią slaptą lietuvių organizaciją, tik ji buvo vadinama kitu vardu. Iš tardymo buvo aišku, kad lenkų saugumas tos organizacijos buvimą žinojo, bet nei apie organizacinę formą, nei apie jos narius žinių neturėjo. Ir nei vienas organizacijos narys sąryšyje su tos organizacijos veikla, nebuvo apkaltintas, nors jų ne vienas už kitą politinę veiklą buvo areštuotas ir kalinamas.

Šiam atpasakotam prof. Voldemarui slaptam Vilniaus atvadavimo planui prez. A. Smetona nepritarė. Beabejo, dar labiau priešingai buvo jo švogeriai. Jų nepritarimas ir priešinga Vilniaus išvadavimui politika pasibaigė dabar jau visiems žinomu jų iš anksto suplanuotu ir inspiruotu, taip vadinamu, "lenkų ultimatumu", kuris buvo ne kas kita, kaip Smetonos kapituliacija prieš lenkus. . .

Taigi, svarbiausia priežastimi A. Voldemarą pašalinti kaip tik ir buvo jo planas išvaduoti Vilnių, kuris kliudė A. Smetonos ar jo giminų planui susitaikinti su lenkais, užmiršus Vilniaus reikalus.

V. R. VILKŪNAS

Keturi pasimatymai su dail. Česlovu Janušu

Kai 1933m. dailininką Česlovą Janušą atkėlė į Šiaulių berniukų gimnaziją mokytoju, tada veikęs plunksnos mėgėjų jaunųjų ratelis, kuris blaškėsi, siekė, kūrė, šią žinią pasitiko su dideliu džiaugsmu. Jei ji atkėlė mokytoju į Šiaulių gimnaziją, reiškia turi būti geras mokytojas ir geras dailininkas, ypatingai, kad ir jis dar jaunystės žiedais žydėjo.

Su džiaugsmu ji pasitiko ir Šiaulių visuomenė, kur tada gana gyvai reiškesi kultūrinis gyvenimas.

Čia pirmą kartą teko matyti ir jau nojo dailininko paveikslus, kurie nus pavergė savo jūros vaizdais.

Bet visas mūsų kurtas svajones iš sklaidė gyvenimo realybė. Duona ir darbas pašaukė kitoms, realesnėms pareigoms, nei plunksnos kūryba, kuri, nesuprasta pačių autorių, liko nesuprasta ir kitų.

Apsigyvenus Pasvalyje teko eiti dail. Česlovo Janušo įmintų pėdų keliais. Nors buvo praėję metai, kai jis buvo iškeltas iš Pasvalio gimnazijos bet jo vardas gyventojų tarpe dar tebebuvo gyvas. Čia jis buvo pagarsėjęs ne tik kaip dailininkas, bet kaip geras mokytojas, auklėtojas ir jauni mo vadovas, dirbęs su skautais.

Ir čia vėl teko matyti jo kūrybos

palikimų, jo pirmųjų gražiųjų akvarelės piešinių.

Toks tai buvo pirmasis nematomasis susitikimas su dail. Č. Janušu.

Kai plunksnos darbai pradėjo pilti grūdus ir aruodus ir galėjau kvėpuoti Kauno kultūrinio gyvenimo oru, universiteto draugai, buvę Česlovo Janušo mokiniai, kurie labai didžiavosi juo, supažindino su dailininku.

Dabar teko arčiau pažinti jo kūrybą ir asmenį.

Nežinau, ar jis pamilo jūrą gyvendamas Klaipėdoje ir ten lenkydamas gimnaziją, ar jūra savo pasakiškais vaizdais atskleidė jam naujus spalvų ir harmonijos horizontus ir pamilo ją, nes jo veidas, tai tipiškasis jūrininko veidas, jo elgesys, manieros - bangų lūžiai, jo balsas - bangų užavimas.

Dabar teko dažnai matyti jo paveikslus meno parodose, Vytauto D. kultūros muziejuje, Kūno Kultūros rūmuose, Vilniaus mokslo akademijoje, jo pieštas dekoracijas teatro pastatymuose.

Ir kai vėliau buvo atidarytos Kaune ir Vilniuje meno galerijos ir kai dail. Č. Janušo paveiksai nespėjus pakabinti ant sienų buvo išperkami, dailininkas atsidėjo vien kūrybiniam darbui.

Vytautas Kasniūnas

Kai Lietuvą užplūdo antroji raudonoji okupacija, teko bėgti į Latviją ir apsigyventi Liepojuje.

Buvo gražus liepos mėnuo. Baltijos jūra švietė pasakiškais spalvomis. Atėjo diena, kada reikėjo atsivieškinti su jūra ir iškeliauti į vakarus, paklysti nežinios keliuose.

Pajūris tuščias, tik keletas žmonių. Bet kas gi ten?.. Ak, dailininkas ištempęs drobę, lyg žvejys būres, piešia paveikslą. Matyt, prieš atsivieškindamas nori įamžinti paskutinį kartą matytas jūros spalvas.

Prieinu arčiau. Na, ir kas... juk tai dail. Č. Janušas. Toks nerūpestingas, paskendęs kūryboje...

Juk reikia bėgti, sakau, girdi aplink šūvius, sviedinių kaukimus.

Dar manęs jie nesiekia, turiu drobės gabalą ir dažų, dar padirbėsiu, sako ir prašo būti nekludomas...

Tolimesnę kelionę vykdėme kartu. Kas rūpinosi lašiniiais ir cigarettėmis, dail. Janušas tik savo kūryba.

Nematėme jo tauškaluose paskendusio, nežinojome kada ir ką jis valgė, kur ir kiek miegojo, bet jis vis piešė ir piešė, savo dalią išliedamas spalvomis drobėje.

Ketvirtą kartą susitikome Wurzburgėje, Vokietijoje, kai šiame krašte laisvė spinduliavo.

Laukėme jo su a. a. žurnalistu Jurgiu Kalakoniū, laukė jo žmona Veronika ir sūnus Saulius. Paruošėm kambarį ir lovą ir parinkom kampą jo būsimai studijai.

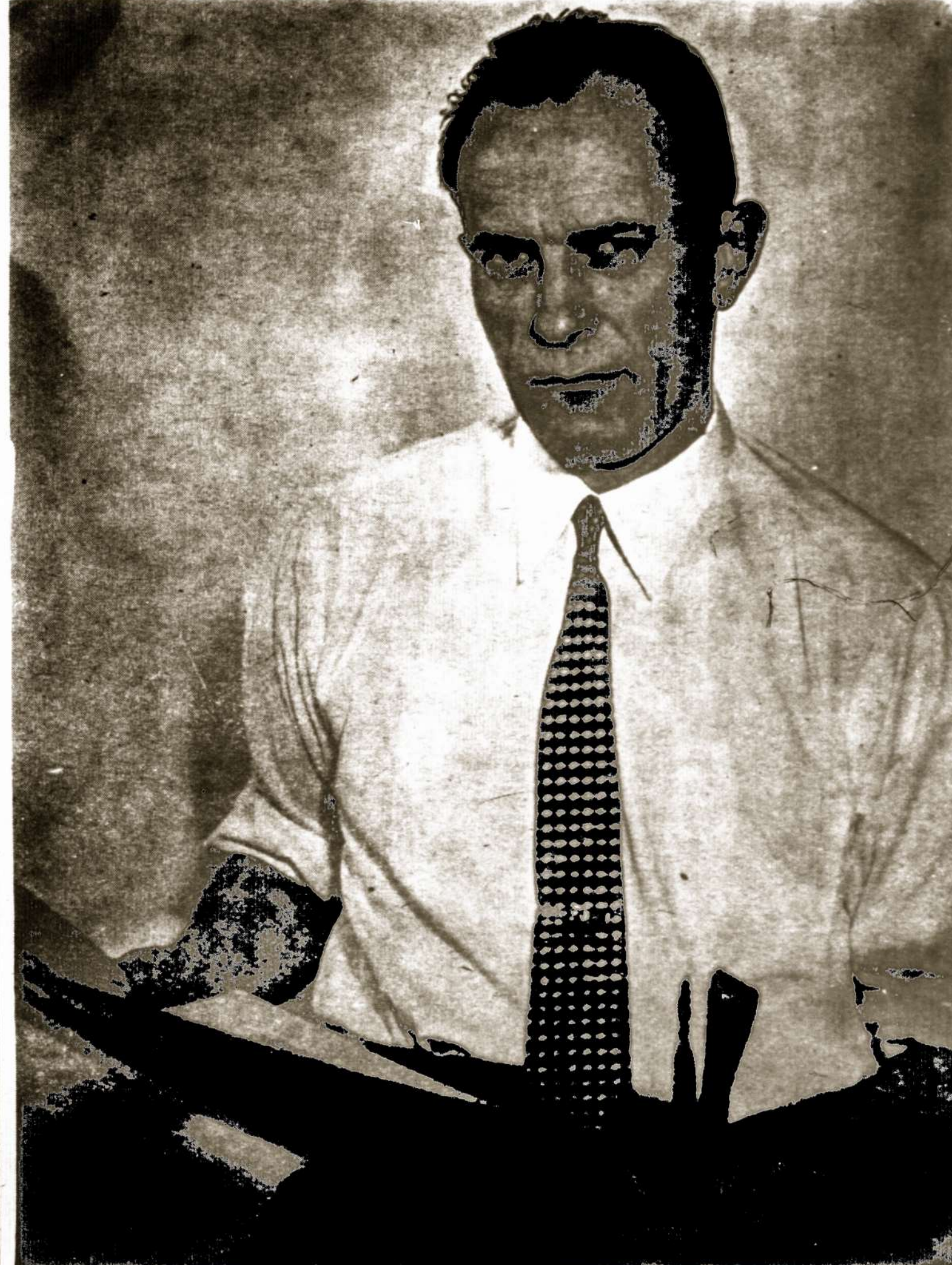
Vieną popietę sucypė du dviračiai ir į Wurzburgę stovyklą kiemą įvažiavo du dailininkai: Česlovas Janušas ir Vladas Vijeikis. Abu atsivežė daug turto: daug naujai nupieštų paveikslų.

Gerai kojų nesušilęs jis steigia IRO pripažintą dailės ir dailiųjų amatų studiją, surengė savo parodą ir da lyvavo keliose tarptautinėse parodose, piešė dekoracijas Dainavos ansambliui, Wurzburgio lietuvių teatrui ir vaikų teatrui.

Dabar vėl visą laiką skyrė kūrybai ir jo paveiksai pradėjo plaukti į Ameriką.

Lapkričio 7 d. įvyksta dail. Česlovo Janušo parodos atidarymas (Jaunmo centre, Čiurlionio galerijoje).

Matysime kūrybą dailininko išimtylėjusio į jūrą ir jos stichijas, išauklėdžius bei mėnesienas, matysime paveikslus, kuriuose dailininkas mėgsta vaizduoti atmosferines atmainas spalvas ir kitas gamtos prošaivastes.

DAIL. ČESLOVAS JANUŠAS savo studijoje darbo metu

Jauskimės kaip namie

Rašo - E. Karnėnas

Kaip persodintas augalas kitoj vietoj kurį laiką lyg ir apyvsta, vegetuoja, taip ir kiekvienas migrantas svetimaj šaly, savo antroj tėvynėj, pradžioje nedrąsiai jaučiasi.

Taip jautėsi pirmieji lietuvių tautos išėiviai svetimame krašte. Jiems ypač buvo neajauku tarp svetimųjų, kol atsirado daugiau lietuvių išėivių kurie ilgainiui būrėsi į lietuvių kolonijas.

Kiek lengviau jautėsi po II pas. karo svetur atsidūrę Lietuvos išėiviai, nes: 1) jie JAV, Kanadoje ir Pietų Amerikoje rado lietuvių kolonijas, 2) jie pat pradžioje buvo globojami seniau čia išikūrusių savų tautiečių, 3) jie rado daug lengvesnes darbo ir socialines sąlygas, ypač JAV.

Tačiau būdingas reiškinys pastebimas lygiai senųjų, lygiai naujųjų Lietuvos išėivių tarpe. Ir vieni ir kiti, nežiūrint jų migrantinio išisenėjimo laiko, jaučiasi imigrantais, ne pilna teisiais "antrosios tėvynės" gyventojais, nors jų dauguma ir išpilietinę yra.

Pav. JAV konstitucija globoja visus gyventojus, ypač piliečius, vienok gyvenime jaučiama segregacija (ne vien tarp baltųjų ir spalvotųjų)

tarp imigrantų ir čiagimių. Čiagimiai išskirtinai auklėjami "pamiršti savo kilmę, tėvų kalbą, papročius", o tėvai šokinėja apie savo vaikus kaip apie angeliukus...

Aiškliai juntamas "senjoritizmas". Bet kad tai "atsiduoda" vergiškumu, lyg ir tos pačios valstybės gyventojų ar piliečių rūšiavimu, kaip savo laiku Romos imperijoje buvo: patricijai ir plebėjai - kilmingieji ir pastieji. Ytė "prastieji" kiek nedrąsūs "kilmingųjų" atžvilgiu. Jie pav. JAV net ir visus airius skaito prie amerikiečių patricijų, kadangi jie iš Airijos su anglų kalba atvyksta. Kitaip sakan vienai jausčiasi valdantieji, kiti - valdomieji.

Savijautoj ir elgesy antrojoj tėvynėj imigrantai užmiršta vieną būdingą reiškinį. Daugumas jų antrojon tėvynėn atvyko suaugę, subrendę, tinkami bet kokiam darbui, taigi - iškart produktingi. O kur jie užaugo, subrendo, išsimokslino, įvairių specialybių išmoko? Ar už tai mokoje antroji tėvynė? Kiek ji išlaidų padarė žmo-

gui užauginti, išmoksinti, padaryti jį tinkamu iš karto produkcijon įkinkyti? Tik pagalvokime kiek kaštuoja čiagimį, pav. amerikietį, užauginti, išmoksinti iki 20 metų amžiaus? Išlaidas pirmoj eilėj neša tėvai. Už imigrantų išauginimą antroji tėvynė ne cento nemokėjo. Ji gavo juos paruoštus darbai ir gyvenimui visiškai nemokamai, veltui.

Ta aplinkybė, kad pirmieji imigrantai daugumoje tik juodojo darbo žmonės buvo, ne kiek nekeičia samprotavimą apie jų išauginimo brangumą, apie produktyvumo vertę. Daugiau išsimokslinę žmonės tik tiek vertingesni, kiek jie savo išsilavinimą tiesioginiai panaudoja antrosios tėvynės gerovei. Pav. naujųjų imigrantų tarpe daugiau mokyty žmonių, bet ar daug iš jų dirba darbą, kuriam jie buvo pasiruošę, sakysim, Lietuvoje?

Kad antroji tėvynė vertina "gatavus" ir sveikus imigrantus, tegul kalba pavyzdžiui: ir senųjų imigrantų neisileido su trachoma bei kitokiais kūno trūkumais, iš naujųjų - skubėjo išsirinkti tinkamiausius kasykloms ir fabrikams pirmieji anglai, belgai,

- nukelta į 6 puslapį -

Naktimis bolševikai vis vien bijo judėti, tupi namuose užsibarikadavę, bet dienomis jau išdrįsta pasisėvaityti net ir tolimesniuose nuo valsčiaus miestelio kaimuose.

Tuo laiku buvo sūkta organizuoti pirmuosius "savanoriškus" kolchozus, viliojant ūkininkus šimtais pažadų, žadant kalnus gerybių ir tt. Bet lietuvis ūkininkas kratėsi rusiškojo kolchozo, kaip maro.

Reikia pasakyti, kad iki šiol tas kolchozų organizavimo darbas mūsų apylinkėje praktiškai nebuvo vykdomas (turėjome tik du kolchozus ir abu prie pat valsčiaus miestelio), nes mūsų veikla kiekvieną jų bandymą suvaryti ūkininkus į kumetynus nurūmindavo ginklu, neretai su labai kruvinais nuostoliais jiems.

Betgi dabar, 1946 metų vasarą ir rudenio, prieš didesnėm įgėgom nusiaubus plačias Utenos, Ukmergės ir Rokiškio apylinkes, partizaninis judėjimas kuriam laikui buvo aptildytas, ypač mažiau miškingose apylinkėse. Kiek mes žinojome (o tos žinios ne visada buvo tikslios ir labai dažnai šimteriopai perdėtos), priešui nepavyko užvaldyti šimonių girios, kur vyko labai kruvinos kovos. Apie jas buvo pasakojamos tiesiog legendos. Jei tikėti joms, ten susiremiuose paklojo galvas nebe vienetai, bet šimtai, ypač buvo iškeliami prieš dideli nuostoliai. Pirus mūsų apylinkėje organizuotai partizanų veiklai, neturėjome jokios galimybės šias žinias patikrinti, gyvendami kartu su įsiais kursuojančiais gandaiis.

Šias nuotaikas ir susikurtą sau "laimėjimo" atmosferą stengėsi gali ma geriau išnaudoti priešas. Reikia pasakyti, kad kaip tik tų metų rudenį priešas pirmą kartą savais laimėjimais pagimdė mintį, kad partizaninės kovos neturi nei prasmės, nei vilties laimėti...

Atsirado daugiau ir tų, kurie kaip tie šuneliai, vizgindami uodegas, nuleistomis galvomis, ėjo į talką okupantui... Iki šiol buvę pajuokos objektu sribai, rudenio, o ypač gruodžio mėnesi, lieka gan rimta (iš paviršiau žiūrint) karinė jėga. Vien mūsų miestelyje jų priviso iki 20 vyrų!

Išnaudodami tą psichologinę padėti, bolševikai meta visas savo jėgas į kaimo "perorganizavimą"... Ūkininkas yra visiškai bejėgis ir visiškai dezorganizuotas. Papildomos rekvizicijos visokiems "labai svarbiems" reikalams taip nualina lietuvišką kaimą, kad žiemai artėjant rimtai jam grėsia bado pavojus...

Sąmoningas ar nesąmoningas, toks kaimo nualinimas sunkina partizaninę veiklą. Mažsto problema lieka aktuali visiems: kaimui, miesteliams ir kovotojams!

Žinios iš užsienio šykščios... Vilčių kelia vyksta Berlyne nesuipratimai, kurie pas mus pavirsta į visai galimą "konfliktą"... Austrijoje neramu... Bet nieko apčiuopiamo, nieko konkretaus. Kas yra esą girdėjęs iš Švedijos komentarus, jog sekretis pavasaris galis būti audringas, jei nepavyks išlyginti visų nesuipratimų Berlyne, Austrijoje ir kitur. O gal?... Gal ir bus šioji žiema mums paskutinė... Pavasaris atneš laisvę!

Mes nutariam, kad toks sedėjimas yra visiškai beprasmis, kad mes vis vien turime ką nors daryti... Tiesa, mūsų jėgos teskaičiuojamos vos iki dviejų šautuvų galingumo, bet naujai pradžiai ir to užtenka - reikia mums tik veiklos plano!

Mes netikim, kad priešas yra galutinai užvaldęs visas apylinkes, -visą Lietuvą.

Pirmiausias mūsų uždavinys, -susisiekti su kitur tebeveikiančiais kovotojais, suorganizuoti naujais pagrįdais kovinė grupę, nedidesnę kaip penkių vyrų, ir stoti ginti visiškai su glumintą ir nusiminusį ūkininką...

Tokiai veiklai mes dabar jau turime puikiausias sąlygas, - mūsų bunkeris yra galutinai baigtas, belieka tik perorganizuoti mūsų igulą.

Mūsų pirmosios pastangos neduoda rezultatų. Pagrindinės kovotojų jėgos, kaip žinome, buvo pasitraukusios į Labanoro miškus ir iki šiol iš jų mes nieko negirdėjome. Tas stebino mus, tuo labiau, kad ten buvo visiška mūsų vadovybė ir visi mūsų draugai... Kas jiems nutiko? Kodėl jokios žinios?!

Mūsų kontaktas su kaimyninio valsčiaus vyrais nedavė lauktų rezultatų: jų jėgos buvo irgi apretėjusios ir jie nebuvo linkę su mumis sudarinėti jokios "sutarties", ar derinti savo

veiklą.

Jau buvo gruodžio mėnesio pradžė kada atsiradęs pirmas sniegas diem iš dienos sunkino mūsų judėjimą, kai mums gimė visai nauja, nelaukta ir anksčiau nesvarstyta mintis - ar nevertėtų mums pasitraukti į vakarus? Šią mintį svarstėm, kaip didelę naujieną net sau, visą vakarą ir naktį. Ji mums buvo tokia nauja ir tokia savotiška... Dabartinė mūsų padėtis diktavo, kad mūsų tolimesnis čia buvimas jau nebegalės būti naudingai efektyvus, kad netrukus tik stambiosios Lietuvos girios ir miškai tegalės priglausti laisvės kovotojus, taigi, sedėdami čia dviese mes tebusim bereikalingas balastas... Jei pavyktų prasimušti į vakarus - galėtume nors nunešti žinią iš pirmųjų šaltinių apie Lietuvos pastangas atkovoti laisvę... Mums atrodė, kad vakarai nežino ir nesiorientuoja, kas dedasi čia, Lietuvoje. Ir jei tik jie sužinotų... visi reikalai tuojau pakryptų mūsų naudai. Atsirastų kas protetuoją, užtaria ir paremia mus. Padarius šį sovietinį siautėjimą viešu dalyku, negi galėtų vakarai tylėti? Pasaulio sąžinė būtų pabudinta ir mūsų kova palengvinta, kone laimėta...

Mes žinojome, kad Lietuvos visas pasienis yra saugomas įvairiausių "mirties zonų" ir šimtų dvikojų ir

keturkojų šunų. Norint rizikuoti ir bandyti prasimušti per sieną, aišku, tektų keltis arčiau jos ir ten apsigyvenus kurį laiką sekti ir aiškintis sienos perėjimo sąlygas. Nėra jokios abejonės, ten esantieji kovos draugai mums padėtų, nes apie jų susiorganizavimą, kovas ir veiklą buvo žinoma visoje Lietuvoje. O gal siena taip saugoma, kad nėra jokios vilties pro ją prasimušti?...

Tokių minčių kankinami, nuvargę nuo nemigos, svarstymų ir dūmojimų pagaliau nutarėm palikti tą klausimą rytdienai ir pabandžius susisiekti su Sereika, iš naujo jį persvarstyti...

Sereika mūsų mintims pritarė. Jo manymu, jei anglai ir amerikoniai neatskubėjo gelbėti Žustančios Lietuvos 1945 metais, tuoj po vokiečių kapituliacijos, dabar, praslinkus daugiau nei metams - nebeatėis... Jis daugiau dėjo vilties galimybei susilaukti revoliucijos pačioje Rusijoje, kurios kariuomenė pamačiusi gyvenimą vakary pasaulyje turėjo susimarkinti ir pergaltoti savo skurdą ir vargą... Bet, anot jo, ir tas neįvyko...

Mus stebino tokios Sereikos mintys, kurių jis anksčiau niekad mums nedėstė...

BUS DAUGIAU

SUGRĮŽKIT, sakalai, į šalį, Kur ilgis kloniai jūs dainų, Kur liūdi ažuolai pasvirę, Kur rauda kryžkelės be jūs...

Kodėl negrįžtat į mūsų šalį, Kodėl nelankote savų? Sugrįžkite, gana skrajotai Padangėj tolimų miškų...

Tenai, padangėse, vien dūmai, Vaitoja kūnai kruvini, Kardai krūtinėse užlūžta, Nustoja plakusi širdis...

Lietuvos Milžinai
Kovojančios Lietuvos Partizano atsiminimai
IŠ NETOLIMOS PRAEITIES
Tikrų įvykių apžvalga

Spaudos ir gyvenimo verpetuose ...

PUKI PRADŽIA - TEBŪNIE SEKMINGA PABAIGA!

Brooklyno pranciškonai pasiryžo statyti New Yorke Lietuvių Namus! Tuo tikslu spalio 23d. įvyko organizacijų atstovų platus pasitarimas, išrinktas darbo komitetas.

Lietuviai pranciškonai vykdo didelį lietuvių palaikyti darbą ir šis jų užsimojimas ne tikta siveiktintinas, bet taip pat ir visapusiškai remtinas

GRAŽIAI ČIULBA TIE, KURIEMS PAVESTA APGAUDINĖTI IŠEIVIJĄ
Raudonasis generolas V. Karvelis perėmė vadovavimą enkavedistų įsteigiamam "Kultūrinių ryšių su užsienio lietuviais komitetui". Garsusis komunistas Laurynas Kapočius paskirtas kitoms pareigoms - palaikyti "kultūrinius ryšius" su kitų tautybių užsieniečiais ir juos verbuoti bei išnaudoti komunistiniams tikslams. Todėl "Tėvynės Balsas" nebeleidžiamas. Pėdsakams sumėtyti pradėtas leisti "Nemuno Kraštas".

Pasislėpusi po raudonu skarmalu šio žurnaliuko redakcija aiškina, kad "Žurnalo tikslas, kaip įsitikinsi susipažinęs su pirmuoju numeriu, informuoti mūsų išėjusius apie gyvenimą emigracijoje ir nušviesti svarbesnius įvykius Tėvynėje".

Kiek "objektyviai" šis vilkas avies kailyje yra pasiruošęs informuoti išėjusius, galima spręsti iš atspausdinto 30 puslapyje reportažo:

"Mūsų leidžiama enciklopedija bus lituanistinė. Tokios enciklopedijos dar niekuomet nebuvo išleista (tikime ir neabejojame! m. p.). Mažojije lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje... bus plačiai nušviesta Lietuvos istorija, lietuvių kalbos ir literatūra, meno, mokslo, visuomeninės minties ir ekonominio gyvenimo vystymasis, bus aprašyti laikraščiai, žurnalai, išleisti Lietuvoje ir lietuvių kalba užsienyje... Istorija bus nušviesta nuo seniausių laikų iki paskutiniųjų dienų".

Tai taip gražiai čiulba tie, kuriems pavesta apgaudinėti išėjusius.

Sugretinkime dabar jų žodžius su išleista tuo reikalu reklamine informacija, kuri atspausdinta lietuvių kalba Maskvoje, "Meždunarodnaja knižka" leidyklos. Štai ką šis, "pirmutinis iš pačių pirmųjų" šaltinis mums dėsto:

"Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija nušviečia Lietuvos TSR ir Lietuvos Komunistų partijos istoriją, Lietuvos liaudies kovą dėl Tarybų valdžios, demaskuos lietuvių buržuazinių nacionalistų ideologiją, anti-liaudinę jų partijų bei organizacijų veiklą... pagrindinių LKP ir komjau-nimo organizacijų veiklą buržuazinės santvarkos ir vokiečių fašistų okupacijos metais; tarybinių partizanų kovą, revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyvius, pogrindininkus, partizanus, ateistines minties istoriją, ateistus".

Iš to palyginimo išryškėja "Nemuno Kraštas" sukurtas ir ko vertas šis komunistinis šlamžtas.

TEGYVUOJA NE TEKĖS IDEALŲ IR ŽMONIŠKUMO XX AMŽIAUS HOMO SAPIENS!

Susipažinus su mūsų spaudai lauzyta lietuvių kalba sūrašytu (demokratų išsiuntinētu) komunikatu - "News Release from the Democratic National Committee, Publicity Division, Washington DC, - aiškėja kur link veda ir ves dabartinės administracijos bendradarbiavimas su komunistais. Citatos paimtos iš kalbamo rašto:

"Dean Rusk kalba (nenurodoma nei kur, nei kada ji buvo pasakyta, m. p.) apie komunistų pavergtas tautas: Jeigu mes rimtai esame susirūpinę laisvės problemomis, aš siulyčiau, kad jas bandytume išspręsti taikos būdu. Todėl yra neįmanoma vienu sakiniu išaiškinti tą realistišką ir produktyvinę politiką, kuri yra vartojama komunistiniuose kraštuose... Jei-gu mes stengiamės surasti bendrus sutarties punktus, nereiškia, kad mes pamiršome apie Berlyną, Kubą, ar apie Aziją (apie pavergtus Europos kraštus - ne žodžio, m. p.), kraštai kuriuose dar vis egzistuoja neišspręstos problemos... Pagaliau santykiu-dami su komunistiniais kraštais turi nepamiršti, kad "homo sapiens" turi kovoti prieš bendrą priešą - gamtą. Visokios epidemijos nėra politiniai informuotos ir vienodai užpuola kaptalistas ir komunistus. Javų Žiurkės yra lygiai taip pat išbadėjusios mūsų laukuose kaip ir naujinuose Sibiro laukuose"....

Tai gi, susilaukėme tokio amžiaus, kada mūsų Valstybės Sekretoriaus

DVIEJŲ NEW YORKO lietuviškų organizacijų vadovybės: sportininkų ir neo-lituanų (!) tebedergia savo raštuose lietuvių kalbą. Jos nesilaiko nusistovėjusios rašybos ir nei taškų, nei nosinių, nei kitokių ženklų nepripažįsta... Toks stačiokiškas atsinešimas į mūsų rašybą, veda į pagundą ir kiekvieną organizacijos

pagrindiniu priešu tapo išbadėjusios javų žiurkės, bet ne raudonasis maras, besiveržias į laisvąjį pasaulį!

Kova už pavergtų tautų laisvę ir jų iš vergijos vadavimas nustumtas į šalį žiurkių naikinimo sąskaitaon..

Belieka sušukti - lai gyvuoja netekęs idealų ir principų bei žmoniškumo XX-ojo amžiaus homo sapiens!!

narį taip pat nesiskaityti su nusistovėjusia rašyboje tvarka. Nebojimas lietuviško rašto tikrai neprideda prie tautinės dvasios puoselėjimo ir mūsų jaunimo auklėjimo.

AR TAI NAUDINGA ? ...
Paskutinis Balfo seimas, įvykęs New Yorke spalio 17-18 d. d. praėjo triukšmingai...

Čikagos delegatai, turėdami balsų persvarą, atvyko į seimą jau su išaršto paruoštu būsimų direktorių sąrašu ir, išskyrus newjorkietį J. Audėną (kuris, spėjama, buvo iš anksto aprobavęs šį "sąmokslą") ir poros iš kitų vietovių, išrinko patys save ir Balfo vadovybę.

Toks parapijiniu mastu priėjimas prie rimto reikalo negali prisidėti prie šios labdaringos organizacijos stiprinimo. Susidarė toks įspūdis, kad lokalinė ambicija tiems atstovams daugiau reiške negu Balfo interesai.

VERTA ĮSIDĖMETI IR MUMS ...

Estų išėjusiu sluoksniuose plačiai kalbama apie įvykį, kurį verta įsidėmėti ir mūsų išėjusiai. Neseniai į Torontą aplankyti savo seserį, iš okupuotos Estijos atvyko aršus komunistas. Sesuo vieną vakarą pasikvietė pas save pabendrauti su svečiu ir keletą pažįstamų, kurių tarpe buvo vietos žurnalistas - estas ir du estų kolonijos veikėjai.

Istorija išplaukė į viešumą ir rezultate visi trys estai tapo pasmerkti ir išgauti iš estų patriotinės bendruomenės.

O kas darosi pas mus?
Ar ne laikas ir mums pasekti tuo estų pavyzdžiu ir išsivalyti kai kurioms organizacijoms bei redakcijoms nuo raudonojo balasto?

TAI BENT "RAZUMĖLIS" ...

Maždaug prieš 20 metų Brooklyno laikraštukas "Vienybė" mūsų gimtąjį kraštą vadino Tarybų Lietuva... Po to, naujiems ateiviams renkantis į šį kraštą, pakeitė pavadinimą į okupuotą arba pavergtą Lietuvą... dar vėliau, - tiesiog į Lietuvą, o dabar jau drįsta ją vadinti okupuota Lietuva kabutėse...

Štai rugsėjo 10d. "Vienybės" angliškoje laidoje skaitome tokį sarkastišką sakinį:

"None of our Lithuanian groups in the United States is as concerned with the freedom of "occupied" Lithuania as our D. P. s, Lithuanians in exile."

Tikimės, kad pažangusis Naujokas savo partietis Narkelūnaitės pavyzdžiu paseks ir neatsiliks nuo "Vienybės" redaktorus daromos pažangos.

KAI KO IR RUSAI TURI PER DAUGGALĖTŲ EKSPORTUOTI

Bešališkai vertinant "darbininkų rojų" negalima nuneigti, kad rusai kai kuriose srityse yra labiau pažengę už vakariečius. Jie taigi yra kai kuo net per tekę ir mieliai eksportuoti kai kuriuos savo produktus, jeigu tik susidarytų rinka.

Tatai patvirtina vietos gyventojai ir nenėigia nė vienas turistai bei sveltvingių valstybių ten gyvenęs personalas.

Vakariečiams, keliavusiam po "placiąją tėvynę", krenta į akis perteklis dviejų produktų: blakių ir musių. Ar tai apsisistosite tolimos provincijos viešbutyje (kaip kad atsitiko neturims neseniai suimtiems karo atašė ar Maskvoje, ar Leningrade (pav. Astorija viešbutyje) nakties metu pakeleivį užpuola pulkai išalkusių blakių ir iki pat aušros negailėstingai jį kapo ja.

Tas pats su musėmis. Vasaros metu restoranuose ir valgyklose sukasi spiečiai ties patiekalais ir atbaido svečių nuo bet kokio noro valgyti...

Sekdami Naujoko patarimu ir mes šį kartą pabandėme bešališkai įvertinti raudonųjų pažangą.

LIETUVOJE MENAS NEBUVO SUSTINGĖS

"Lietuvių Dienų" rugsėjo numerįje to žurnalo literatūros redaktorius J. Tininis rašo, kad "Daugelis lietuvių dailininkų yra išsivadavę iš tėvynėje įgytų sustingusių formų ir, naujoms sąlygoms veikiant, yra padarę didelę pažangą ekspresijos originalume, - tiek tapyboje, tiek ir skulptūroje."

Gerai žinoma, nepriklausomoje Lietuvoje įvairiopa menas buvo pažangus, pilnas veržlumo, naujumų. Lietuviai studentai ar jau baigusieji meno studijas Lietuvoje buvo vyriausybės siunčiami (kaip stipendininkai) tolimesnėms studijoms ir užsienius.

J. Tininis yra rašęs apie nelietuviškus žodžius lietuvių kalboje. Kodėl jis čia rašo "ekspresijos originalume"? Juk galima lietuviškiau išsireikšti...

Lieptas prie pirtelės. Dail. Č. Janušo kūrinys. Dailininkas lapkričio 7d. atidaro savo darbų parodą Jaunimo Centre.

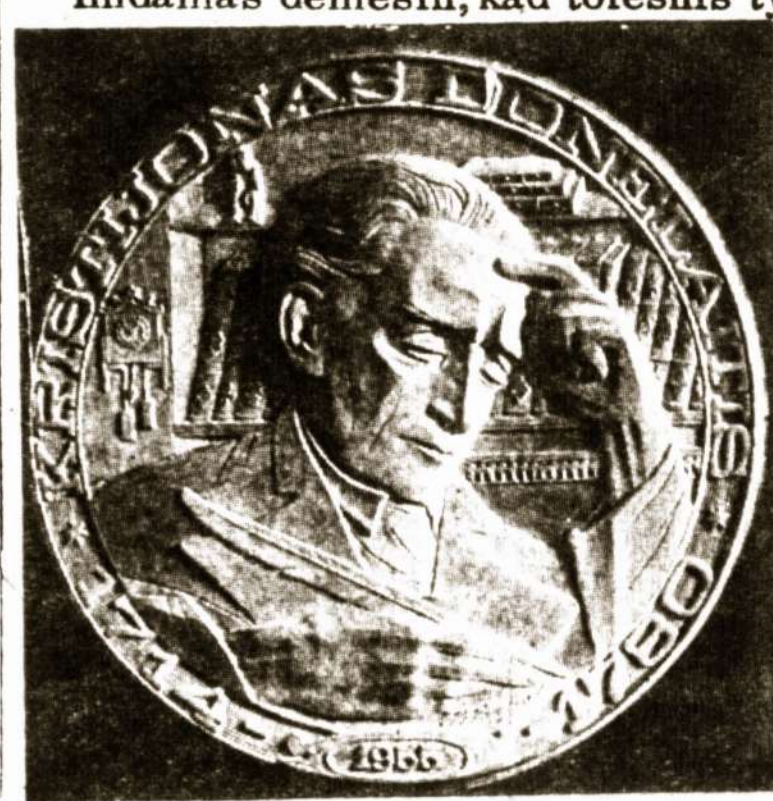
Kai tylėjimas darosi nuodėmė prieš tautą

Lūžtinė padėtis į kokią pateko Čiurlionio galerijos veikla nuo to laiko, kai 1962m. gruodžio mėn. pabaigoje LAMenininkų klubo valdyba užgrobė smurtu jos steigėjų administruojamą Meno kūrinių fondą, o kartu ir buvusį sandėliuose privatų turtą, iki šiol toji padėtis, deja, tebėlika neatitaisyta.

Galerijos steigėjai bei jos direktijos nariai per dvejus metus yra padarę visą eilę žygių, kad šis puliuojantis skaudulys būtų pašalintas bendromis visuomeninio pobūdžio pastangomis, neišėinant iš savo kiemo ribų. Tačiau jų nuosirdžios pastangos susidūrė su nėkuo nepateisinamu beatodairišku menininkų klubo valdybos ignoravimu ir tolesniu visuomenės turto tvarkymu, lyg kokios savo privačios nuosavybės, iki tokio privatumo laipsnio, kad net neprisilei-

džia padaryti tam valdomam turtui jokios revizijos!

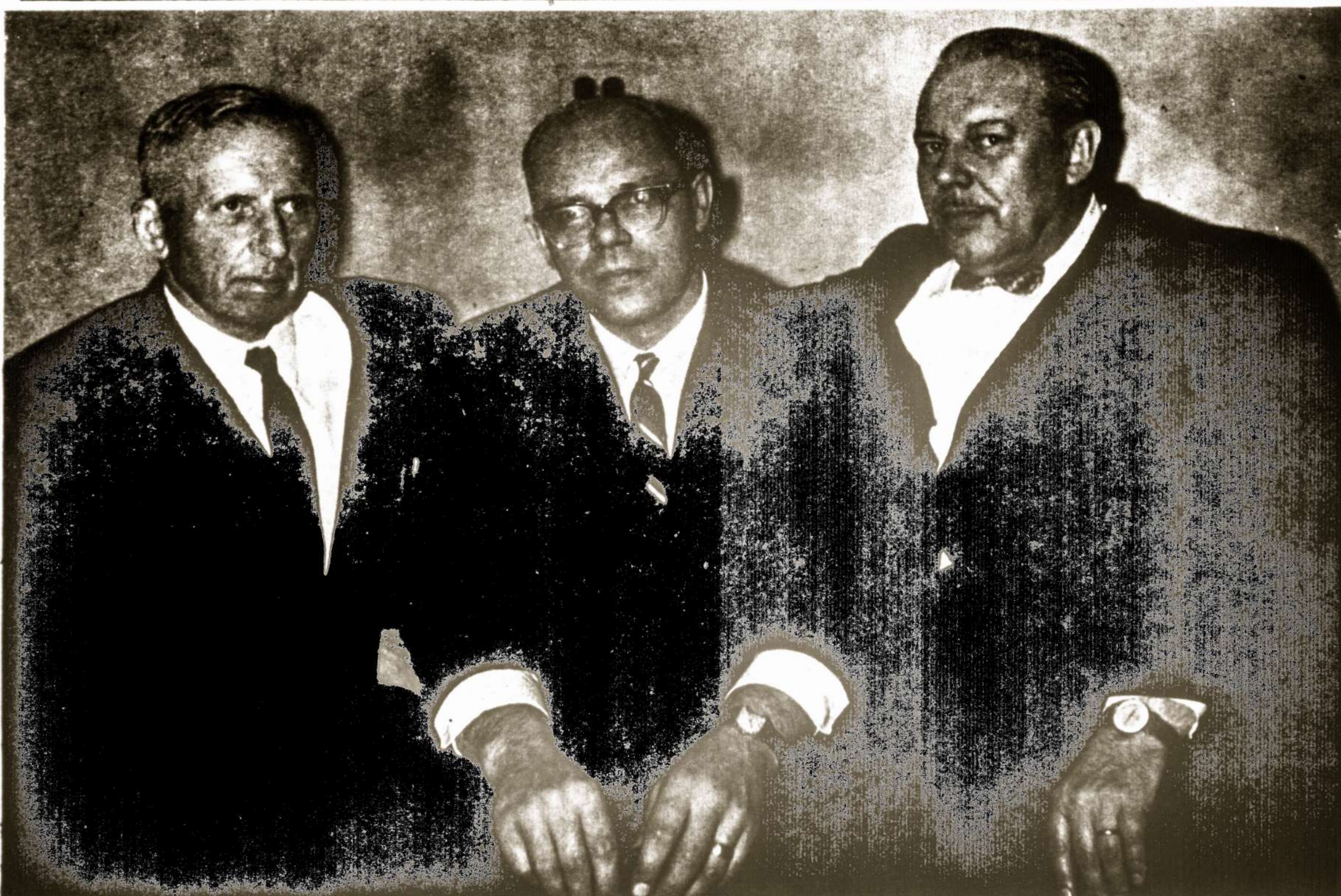
Imdamas dėmesin, kad tolesnis ty-

lėjimas apie skandalinę Čiurlionio galerijos padėtį pasidarytų gėdinga nuodėmė prieš tautą, laikau šventa savo pareiga, kaip Galerijos krikšto tėvas ir jos direktijos narys, perspėti visuomenę ir savo kolegas dailininkus, kad susilaukėtų kolektuoti meno kūrinius, kol Čiurlionio galerija ir Meno kūrinių fondas yra valdomi uzurpatorių.

Dėl aukščiau nurodytų priežasčių yra sulaukyta apie 20 kūrinių ir neįteikta Meno kūrinių fondui, kol nebus atstatyta legali tvarka. Jų tarpe yra prel. Pr. Juro portretas, birutiečių padovanotas kūrinys "Birutė", Č. Galerijos steigėjų rūpesčiu atsiųsta 11 kūrinių liet. dailininkų iš Australijos ir kt. Kol kas prašome dailininkų dovanas palaikyti pas save.

ADOMAS VARNAS

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio vadovybė pasitarime. Iš kairės į dešinę - Seniūnų Tarybos Prezidiumo pirmininkas L. VIRBICKAS, Sąjūdžio Pirmininkas Inž. K. OŽELIS ir Sąjūdžio Išdo Valdytojas Br. MACIANSKIS. Šiuo metu vyksta rinkimai į Seniūnų Tarybą, dalyvaujant Amerikos, Kanados, Anglijos, Vokietijos ir Australijos LAS vienietams.

Mums rašo

Nesenai gavau iš "Draugo" tokio turinio laiška: "Malonus Draugo skaitytojai, lietuviškos išlaidoms išleisti lietuviška spauda yra viena iš svarbiausių priemonių. Taip pat labai svarbu yra išlaikyti ir lietuviškus pročiū, kuriais turėtų būti puošiamas mūsų gyvenimas. Vienas iš tokių pročiū yra Kalėdų ir Naujų metų proga siunčiami sveikinimai bei linkėjimai. Todėl kiekvienas lietuvis turėtų tai atlikti savu lietuvišku žodžiu, o ne svetima kalba". Puiku!

Kitą dieną gaunu "Draugo" Nr. 230 kuriame yra įdėta nuotrauka sen. B. Goldwater ir Michigan gub. George Romney. Po nuotrauka seka toks parašas: Senatorių Barry Goldwater (kairėje) ir Michigan gubernatorius George Romney pasikeitė šypsniais Midlande, Mich. "Jauti kepani". Romney nuosirdžiai sutiko respublikono prezidentinį kandidatą, bet jo kandidatūros neįdorsavo. Goldwateris indorsavo Romney perrinkimui.

Iš čia aiški ir logiška išvada: jeigu kalbama apie amerikietį arba anglišką kalbantį pilietį, ir (pav) norime pasakyti, kad koks nors Jonas pavalgė, o Petras tik atsigėrė... tai jau reikėtų taip pasakyti: Džionas paitino, o Piteris padrinkino. Beliktų tik vienas neaiškumas, kaip pagal tą naują lietuviškos palaikymo metodą reikėtų sakyti: paitino ir padrinkino ar pasiytino ir pasidrinkino?

Mūsų kalbininkai turėtų skubiai atėti į pagalbą. O gal kartais jau yra išleistas koks naujas vadovėlis tai

naujai kalbai pramokti... Painformuokite, - nepagalėkite. O mes kaip tik receivisim tokį gaidą, su malonumu jį ridinsim ir lerninsimes tos naujos lengvišios. Dėl pinigų nesirūpinkite - už tokį didelį darbą mes dolerių vienetais neskaitysim, o matuosime maišais.

Jūsų J. Kukutis iš Detroit

JASKIMĖS KAIP NAMIE

- atkelta iš 4 psl. -

kanadiečiai, australai. Tik nesukubėjusieji iš Vokietijos pasprukti vėliau imigravo į Ameriką, kuri irgi gana nuodugnai tikrino migrantų sveikatą kaip čigonas arklį pirkdamas, jam į dantis pažūrėdamas... Čia ne humanizmas pirmoj eilėj buvo, bet - irgi darbo jėgos parinkimas, savotiškas "biznis" žmonėms.

Vadinasi, kiekvienas sveikas žmogus yra didelis turtas tautai, valstybei. Kiekvienas sveikas žmogus yra kapitalas, kuris, kaip pas gerą "book keeperį", nurašomas nuostolin toj tautoj ar valstybėj, kuri jo netenka,

ir įrašomas į pelną - pajamas toj tautoj ar valstybėj, kuri jį gauna. Amerika sukūrė, didele, turtinga ir galinga valstybe padarė pirmoj eilėj imigrantai, jų tarpe ir keli šimtai tūkstančių lietuvių.

Ne be didelio pasitenkinimo dar 1957 sausio mėn. "Readers Digest" straipsnyje "Our Newest Americans" rašoma: "Once again, the well-educated and talented have formed an astounding large proportion of these new immigrants. The 30,000 who came here from little Lithuania, for example, have included no less than 500 architects and engineers, 400 school teachers, 300 lawyers, nearly 500 physicians and dentists."

Taigi, kiekvienas imigrantas, kiek apšilęs antrojoj tėvynėj, turi jaustis kaip lygiateisis gyventojas ar pilietis, turi jaustis kaip namie. Ta teisė jam priklauso ne tik pagal JAV konstituciją, bet ir gyvenimiškai: jis iš pirmos dienos čia yra šio didelio krašto dalimi.

Esame ne iš didžiųjų tautinių grupių Amerikoje, bet ir ne iš mažiausiųjų. Ne visada skaičiuje galybė. Tik būkime vieningi, glauskimės vieni prie kitų, kaip žydai daro, susiklausykime bent lietuviškuose reikaluose. Jausdamiesi kaip namie, pilnateisiais amerikiečiais, ir santykiy su amerikiečių visuomene bei valdžia būkime reikiamai drąsūs.

Kiek liečia Lietuvos išlaisvinimą, turime mažiau lankstytis, mažiau maldauti, bet - drąsiau ir garsiau reikalauti, nes mes esame Amerikos dalininkai, JAV valdžia yra mūsų valdžia. Atsiminkime dar, kad ne be Amerikos valdžios pritari mo Lietuva yra rusams išduota ir ne be jos tyliųimo jau 20 metų Maskva terorizuoja, naikina ir rusina mūsų Lietuvą, anot H. H. H. Šarlataiškių JAV "pasaulinių" politikų dėka

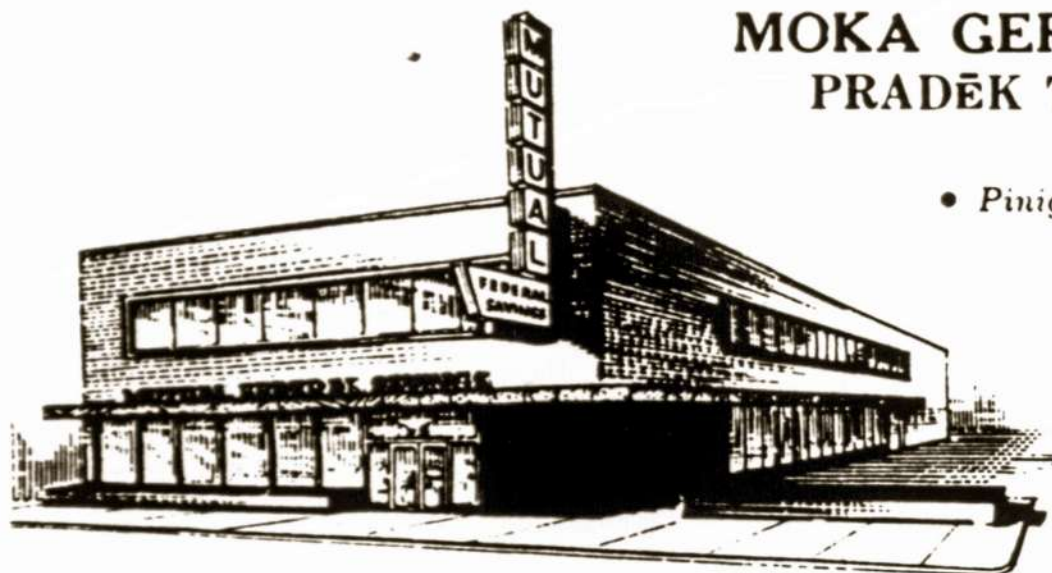
LEO'S SINCLAIR SERVICE

STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJOS (Standartinės ir Automatinės), TUNE-UP'S IR MOTORŲ REMONTAS

5759 So. WESTERN AVE., kampas 58th St.
Sav. LEONAS FRANCKUS Tel. PRospect 8-9533

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS!
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsityti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Dabartinis dividendas 4% išmokamas du kart per metus.

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

WAITRESSES — IMMEDIATE OPENINGS!

All Shifts
FULL OR PART TIME
Experience NOT necessary
Your Uniforms And Meals Are Furnished

PENNANT RESTAURANT
6945 DEMPSTER — MORTON GROVE
967-6353

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident call)
GR 6-7777 24 hour towing service

Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai.

BODY & FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

NIKITA PRALAIMĖJO..

- tąsa iš 1 psl. -

ma yra laisvė ir vergija ar tiesa su melu.

Vienos pamokos jiems užteko, - Ni kita buvo pabandęs truputėlį pradaryti vergijos tvarto duris ir įleisti bent šviežią kvapą iš laisvės. Rezultatai nebuvo palankūs: sukilimas Vengrijoje, sukilimas Lenkijoje, sukilimas rytų Vokietijoje, neramumai Rumunijoje... To antru kartu jau nebedarys Kremliaus ponai. Per pavojingą, nes ir menkas laisvės dvelkėlėji mas stipriai svaigina laisvės ištroškčius žmones...

Jie jokios laisvės pavergtom tautoms duoti negali, nes tai būtų jų sistemos pražūtis. Tačiau laisvės ir nepriklausomybės pavasaris eina netik Karpatų kalnais, bet ir juoduojų Afrikos kontinentu... Klausimas tik: kaip ilgai komunizmas galės išlaikyti savo pavergtas tautas? Jo birėjimo ir slėpnumo ženklus matome ir matome labai akivaizdžiai. Jo irimas jau prasidėjo. Jis galėtų eiti žymiai greičiau... Deja, šių dienų galingiausių laisvų tautų poli tikai, dėl savo politinio šlibumo, neprisideda prie komunizmo žlugimo, o tiesia jam net pagalbos ranką...

WE ARE NOW HIRING FOR FULL TIME POSITIONS IN OUR

HOUSEKEEPING-KITCHEN & LAUNDRY DEPTS.

• Excellent working conditions
• Good Benefits.

Hiring Will Be Done (The Week of Oct. 5 - 1961)
MON Through FRI 7 A. M. to 8 P. M.
SATURDAY 9 A. M. To 3 P. M.
Please Apply

MacNeal Memorial Hospital

3224 Euclid Ave. Berwyn, Ill. (Nurses Residence Entrance)

Visų rūšių draudimas

AUTOMOBILIŲ, GYVYBĖS, NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ, GAISRO, LIGONINĖS IR VISOS KITOS APDRAUDOS

TAIP PAT LEISKITE MUMS ĮRODYTI MŪSŲ PLAČIAI ŽINOMĄ SAŽININGĄ, PATYRŲJŲ IR STROPŲ PATARNAVIMĄ NAMŲ PIRKIMUI IR PARDAVIMUI

JUOZAS BACEVIČIUS

THE TRAVELERS AGENCY & OTHERS
Bonded member by the National and Chicago Board of Insurance Underwriters.

BELL REALTY & BACE INS. AGENCY

6455 So. Kedzie Ave. Chicago 29, Ill.
Val. kasdien 9-9 PRospect 8-2233 Šešt. ir sekm. 9-5

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

3212 So. Halsted St. Chicago 8, Ill. CA 5-1864

MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE

2439 West 69 St. WA 5-2737

E. ŽUKAUSKAS

Didelis pasirinkimas medžiagų kostiumams, suknelėms, skarelėjų, odos ir kitų prekių! Įsitinkinkite!

Pasipuoškite isigydami
GRAŽIUS RŪBUS
H. SEIGAN KRAUTUVĖJE

Atsilankykite į draugišką krautuvę, kurioje savininkai ir pardavėjai kalba lietuviškai. Čia rasite didžiausį pasirinkimą vėliausių fasonų vyriškus kostiumus ir paltus tokių žymių firmų kaip: "Society Brand", "Groschire", "Botany 500" ir kitų. Geriausių firmų marškiniai visų dydžių; ir kitų vyrų reikmenų.

Jaunuoliai čia ras apsirėmimą pradedant nuo batų iki skrybėlės. Atsilankykite tuojau, kad galėtumėt pasinaudoti didesniu pasirinkimu.

ATEJŲ TEVAS IR SŪNUS RAS ČIA TINKAMIAUSIUS RŪBUS. GALITE PIRKTI KREDITAN PATOGIAIS JUMS IŠSIMOKEJIMAIS!

H. SEIGAN

ROBAI, SKRYBELES, BATAI IR KITI REIKMENYS VYRAMS IR JAUNUOLAIMS

4630-32 South Ashland Ave. Tel. YArds 7-1272
CHICAGO 9, ILLINOIS

Laidotuvių Direktorai MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

Heretas vaizdas kaliforniško rudens metu.... Nuotrauka. - L. Kančausko

AR PERDAUG ŽMONIŲ PASAULYJE

Ne nuo šiandien ši tema gvildinama. Kam teko girdėti Maltuso teorijas, kad maisto gamyba didėja aritmetinėje prognozoje, o žmonija dauginasi žymiai greičiau, būtent, geometrine proporcija. Jei jau taip būtų tikrenybėje, tai, galimas dalykas, badas stovėtų ir prie mūsų durų.

Niekuomet žmonijos istorijoje technika nežengė tokia sparta, kaip šia me XX amžiuje. Jei Žiul Verno aprašytoji 80 dienų kelionė aplink pasaulį mums, mažiems savo laiku, atrodė tik dailiai sukonstruota fantazija, tai dabar tokia 80 dienų kelionė būtų lai koma tikru vėžlio žingsniu.

Nekalbėsime čia apie įvairiose technikos srityse tikrai stebuklingus išradimus bei pažangą. Tik priminsime, kad ir maistą gaminanti agrotechnika mažai ką nuo bendros pažangos atsilieka. Tai liudija kad ir didžiuliai maisto gaminių ištekčiai, kuriuos, kaip perteklius, federalinė valdžia superka iš fermerių.

Kas atsitiktų su žmonija, jei būtų susovietintas visas pasaulis, parodo Sovietijos milžiniški kviečių ir kitų produktų užpirkimai Kanadoje, J. A. V-se, Argentinoje, Australijoje. Atseit, panaikinus žemės nuosavybę, tuo pačiu keliu panaikinama laisvo

žmogaus iniciatyva ir išradinumas ir vienkart katastrofiškai krinta dirvų derlingumas. Priešsovietiniame periode Rusija eksportuodavo kviečius ir kitus žemės ūkio gaminius. Juo mažiua betenka priminti visiem žinomą laisvos Lietuvos progresą žemės ūkyje ir jos gaminių, palygin ti, didelis eksportą.

Jei šiandien visas laisvasis pasaulis taptų sovietiškos sistemos pagalmžtas, apie ką slaptieji komunistų simpatikai (kairieji liberalai) šioje šalyje svajoja ir planuoja, tai tuo bloguoju atveju tikrai galėtume kalbėti apie žmonių perteklių psaulyje. Kaip tu išmaitintumei milžiniškus Amerikos miestus, jei sovietišku maštą bū tik 7 asmenims vienas sovietiškas ūkininkas tepagamina maistą, vieton 30-ties!, kaip kad dabartinis Amerikos fermeris pagamina.

Taigi paaiškėja, kad žmonijos išsi maitinimo problema yra gana sudėtinga. Ji priklauso ne vien nuo pažangios žemės ūkio technikos, bet ir nu politinių sąlygų.

Teoretiniai samprotaujant, supramonintas žemės ūkis, suglaudžiant nedidelius savistovius ūkius į milžiniškas latifundijas (agragatus) turėtų būti pelningesnis, jei vieton gyvų žmonių turėtų "robotus". Taip planavo ir vykdė sovietiški marksis

tai, visur mėgindami taikyti savo "gichar" (greičiau) stachanovietiškus lenktyniavimo metodus. Bet, de ja, visų pavergtų tautų kolchoziniškai ar sochoziniškai, pasirodo, viedodai užsispyrę ir daryk ką tu nori jie nerodo entuziazmo taip atkakliai peršamam "socialistiniam lenktyniavimui".

Yra betgi ir laisvų šalių, kuriose badaujama. Labai tankiai apgyventas Indijos kraštas turi daug savų specifi nų problemų. Tai kraštas, kuris civilizacijos paliestas dar labai mažai. Daug įvairiakalbių tautų, kurios savo ruožtu dar susiskaldę luomais ir religine neapykanta. Trumpai tariant, jei ten per stebuklą galėtum įvesti europietišką kultūrą ir visuo meninę santvarką, gal tuomet ir išsi maitinimo klausimas palengvėtų.

Neužtenka, kad kuri tauta dauginų si, lyg kokie vabalėliai. Reikalinga drauge kad tų sparčiai besidauginančių žmonių intelektas lygegreičiai progresuotų. Todėl tautos ir ypač naujai sukurtos valstybės toli gražu negali būti vienodu mastu matuojamos, kalbant apie žmonių perteklių psaulyje.

Jei tautos intelektualus progresas tęsiasi ilgus šimtmečius, tai dar nereiškia, kad tokios kultūringos tautos privalo dirbtinai mažinti savo prieauglį tam, kad užleistų vietą psaulyje Afrikos ir ypač gausingoms Azijos tautoms. Laisvojo pasaulio kultūringos tautos neturi išsimaitinimo problemos. Tai kodėl kalbama apie žmonių perteklių psaulyje ir gasdinama, kad girdi, ateities tautos nebegalėsiančios išsimaitinti.

Panašias nerealias mintis mėgina skleisti vergų sistemos šalininkai, sovietų simpatikai. Jie juk žino, kad sovietijoje "privilegiuotos" tautos

nariai ir jų pakalikai nebadaus, kas ten neatsitiktų su nederliais ar kitokiomis žemės ūkyje nesekmėmis.

Kaip kad nacizmas buvo iškėlęs vokiečių tautą, kaipo Herrenfolką, žemindamas kitas, nei kiek nemažiau kultūringas tautas, taip lygiai yra ir su "išrinktąja", Sovietitiją valdančia ir JAV-se įtakinga "privilegiuota" tauta. Tai dar ne viskas, jei Senojo Istatymo žiaurusis Jehova jiems pažadėjo pasaulį pakloti po jų kojų. Tai dar ne viskas, jei per sovietinę sistemą jie pavertė vergais visą žmonių milijardą.

Todėl bendra kalba apie žmonių perteklių psaulyje yra visiškai tendencinga ir padorių, kultūringų, su rįžtinga iniciatyva žmonių niekuomet nebus per daug psaulyje, ir jie išsimaitins. Ir jei atsiranda tautos, kurios, norėdamos užvaldyti pasaulį, stato save kokiais tai žmonijos aristokratais arba višžmogiais, -tai jos tuo tik parodo savo tikrą plėšikišką gengsterišką veidą.

Žmonių psaulyje yra tikrai daug, kaip niekad žemėje nėra buvę. Gal todėl taip skubiai ruošiamasi skristi į mėnulį ar net į kitas planetas, kad ateityje būtų kur talpinti žemės gyventojų perteklių... Taip galėtų pagalvoti nebent koks atklydėlis iš tolimos ir nežinomos planetos, jei jis pamatytų tokį fanatiškai karštakošišką pasirušimą aplieisti savo planetą, žemės ribas. Tie entuziastingi pasirušimai skristi į kitas planetas ir lokiomis milžiniškomis sumomis tur reikalui švaistymasis, yrc ar tik ne savotiškas akių dumimas, kad atitraukti dėmesį nuo komunistinių kurmiausių, kurie "dieną naktį" nemiega galvodami kaip čia greičiau ir patogiau susovietinti didžiulias laisvų žmonių sambūrio tvirtovę - Ameriką

VALDAGIRIS

EXCELLENT IMMEDIATE OPENINGS

IN CHICAGO, ILLINOIS FOR REGISTERED NURSES

For hospital being reorganized with a Christian orientation. Present 180 beds; eventually to expand. We offer you a top salary of \$447.19 monthly, plus 10% differential for evening and nights. Increment increases based on merit each 6 months. Opportunities for advancement to supervisory positions. Dormitory rooms available for near-by rooms and apartments to hospital. Must have or be eligible for Illinois Registry.

ALSO

NURSING DIRECTOR

Prefer degree. Salary \$8,000 - \$10,000 per year depending on qualifications. We are located in the heart of everything. Wire, write, apply, or call

J. GORDON DANDIGNAC, Administrator

MICHIGAN AVENUE HOSPITAL

1439 So. Michigan Ave.

CHICAGO, ILLINOIS 60605

HA 7-6185

ENGINEERS

OPPORTUNITIES AVAILABLE FOR THE FOLLOWING MEN TO BECOME ASSOCIATED WITH RAPIDLY GROWING AIR DISTRIBUTION AND VENTILATION EQUIPMENT FIRM WITH WORLDWIDE BUSINESS.

APPLICATION ENGINEERS INDUSTRIAL ENGINEERS PRODUCT ENGINEERS DESIGN ENGINEERS

POSITIONS OFFER MANY COMPANY PAID BENEFITS. SALARY RANGE OPEN ON ALL POSITIONS.

Why not send your detailed resume in complete confidence to Mr. JOHN ANDERSON, Personnel Manager

GARNES CORP.

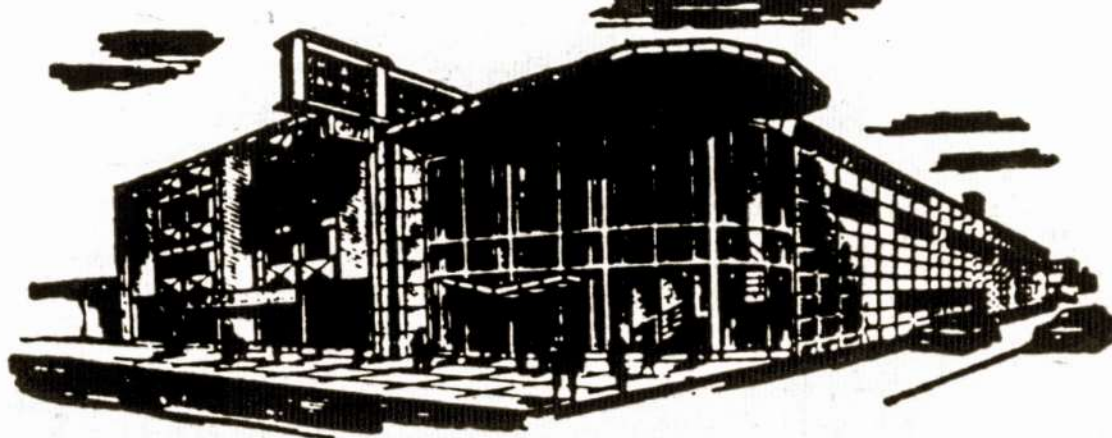
VERONA, WISCONSIN

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:

Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrad. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2% anticipated dividend on investment accounts

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kilmomis automobiliams užima 290 pėdų plotį. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga a Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parko apylinkės centre.

Current Dividend up to 4 1/2%

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Avenue.

Chicago 36, Illinois

GRovehill 6-7575

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS	5th \$4.98	COCTAILS MANHATTAN OR	
GERMAN BRANDY	5th \$3.98	MARTINI kvorta	\$2.98
CANADIAN WHISKEY	5th \$3.98	ZELLER SCHWARZ KATZ.....	\$1, 29
VODKA pilna kvorta	\$3.59	(vokiškas vynas)	
KRON BRANNVIN		NAPOLEON FRENCH BRANDY.....	\$3, 35
AQUAVIT (Svediška)	5th \$3.98	BORDEAUX pranc. vynas	5th \$0.98

Čia žiūrėjus duona - bulguris, sausainiai - tortai

BRUNO KEPYKLOJE

KEPA LIETUVISKĄ DUONĄ

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duona
Visad Zydi Kaip Aguona!

Sav. BRUNO MACIANSKIS

3339 So. Lituanica Ave
Tel- CL 4-6376

Laisvoji Lietuva

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL
Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

LAISVOJI LIETUVA dėkoja savo rėmėjams, auka parėmusiems laikraščio leidimą:

- 1) J. Vasiukonis \$5
- 2) V. Tamošiūnas \$5
- 3) S. Adomaitis \$5
- 4) A. Mantautas \$1

ČIKAGOS LIETUVIŲ TARYBOS KONFERENCIJA

1964 lapkričio 8d. 2v. p. p. Amerikos Legiono - Dariaus - Girėno salėje, 4416 So Western Ave, Lietuvių Taryba šaukia savo metinę konferenciją. Organizacijos, remiančios Lietuvos laisvinimo darbą, siunčia į konferenciją po vieną atstovą nuo kiekvieno pilno ar nepilno 25 narių skaičiaus. Konferencijai bus patiekta Tarybos veiklos metinė apyskaita, priimtos rezolucijos, o taip pat deleguoti Tarybos nariai sekantiems metams. Visa lietuvių visuomenė taipgi kviečiama konferencijoje gausiai dalyvauti.

Lapkričio 21 d. 8 val. vak. įvyksta TRADICINIS OPEROS BALIUS Keymens klubo salėje, - 4721 West Madison Street. Meninę programą atlieka baletininkai Violeta Karosaitė ir Jaunutis Puodžiūnas. Meninę programą praveda akt. Juozas Raudonis. Pelnas skiriamas partizanų ir kitų žuvusiųjų už Lietuvos laisvę pagerbimo išlaidoms padengti.

LIETUVIŲ FONDO REIKALU

LF reikšmė mūsų tautinėje ir kultūrinėje veikloje kas kartą vis darosi ryškesnė ir platesnė, todėl suprantama, kad visos valdybos atsistatydinimas buvo sutiktas su nemažu susirūpinimu.

Nuomonių skirtumas dėl administracinių ir kitų fondo reikalų tvarkymo ir dėl darbo metodų, kilęs tarybos prezidiumo ir valdybos tarpe, po atviro ir nuoširdaus išsikalbėjimo spalio 7d. tarybos posėdy buvo suderintasi išlygintas ir valdybos pirmininkas su visa valdyba sutiko pasilikti eitose pareigose.

Diskusijose paliesti klausimai parodė, kad visi fondo tarybos nariai buvo vieningos nuomonės lietuviško solidarumo ir LF linijos atžvilgiu ir kad jie teiks fondo vadovybei visišką paramą ir pasitikėjimą toliau fondą ugdyti ir stiprinti su tuo pačiu atsidėjimu.

LF vadovybė yra patenkinta, kad lietuvių visuomenė atydziai seka fono veiklą, tačiau kartu ir apgailėstauja, kad dėl fondo vadovybėje neseniai buvusių įvykių kai kurie komentavimai ne visai atitiko tikrą padėtį ir vyko nelaukiant oficialaus pranešimo. Norėtume pasinaudoti šia proga ir paprašyti duosniają lietuvių visuomenę ir toliau su dar didesniu ryžtu remti fondą, stoti į jį nariais, imokant iš karto ar dalimis bent po \$ 100 ir tuo tapti pilnateisiais fondo šeimininkais.

Dr. A. Razma, LF Tarybos Pirmininkas
T. Blinstrubas, LF Valdybos Pirmininkas

NUO LIETUVOS IKI... ŠILUVOS
Spalio 25d. "The Register" Peoria ILL laikraštis štai ką rašo apie vadinamą lietuvių koplyčią Vašingtone: "Our Lady of Siluva chapel in the National Shrine of the Immaculate Conception here will be dedicated in September, 1966, according to the

tentative date scheduled." Tai ir viskas. Kas toji "Siluva"... arabų... belgų... lenkų... niekas nežino ir niekas nežinos...

JAV LB Centro Valdyba, lietuvių tautinių šokių mokytojams ir ratelių vadovams paruošti, organizuoja kursus ateinančių metų vasaros pradžioje. Tokie kursai jau buvo praversti prieš 6 metus ir davė labai gerus rezultatus. Kursų laikas ir vieta bus pranešta vėliau.

MEČYS ŠIMKUS JAV LB Centro Valdybos išdinininkas tvarko visus centro finansinius reikalus ir jo adresas yra - 4224 So Maplewood Ave. Chicago 32. ILL.

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS Archyvas perkeliamas į Tėvų Jėzuitų patalpas. Jėzuitai, priimdami archyvą į savo patalpas, nuėmė sunkiapatalpų išlaikymo našta nuo centrų valdybos pečių. Lietuvių archyvą tvarko nuo pat įsisteigimo dienos Vincas Liulevičius.

NAUJĄ Lietuvių Studentų Sąjungos Centro Valdybą sudaro: pirmininkas Algis Zaprackas, nariai - Algimantas V. Bublys, Jūra Gailiūšytė, Algis Alantas, Birutė Augustinavičiūtė ir Rimantas Griškėlis. Visuotinis Lietuvių Studentų suvažiavimas įvyks lapkričio 26-30 d. d. Detroito.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LITUANISTIKA Pensilvanijos Universiteto Bibliotekoje. Lietuvių Profesorų Draugijos Amerikoje leidinyje Nr. 2. Medžiagą parūpino Dr. V. Maciūnas, spaudai paruošė prof. St. Dirmantas, M. Kriščiūnas, Dr. P. Mačiulis. Lėšomis parėmė - Dr. P. Jaras prof. A. Milaknis.

Prof. St. Dirmantas KAZIMIERAS SEMĖNAVIČIUS, žymus XVII a. vidurio mokslininkas, autorius-lietuvis, ir jo traktatas ARS MAGNA ARTILLERIA. Atspaudas iš Tautos Praeities II t. 1 kn. 77-107 psl. Roma 1964.

BALFO VAJUS

BEVERTIS MANO GYVENIMAS, JEI VIEN TIK SAU GYVENU...

MIELAS BROLI IR SESĖ, kiekviena tauta rūpinasi savo vargstančiais sūnumis ir dukromis. Nė mes lietuviai negalime pamiršti varge esančių savo brolių.

Dėl nelaimių, užgulusių mūsų tautą, daug mūsų tautiečių liko vienišų, be sveikatos, neturinčių kur prisiglausti, kuo pragyventi. Yra jų Lietuvoje, Sibire, Vokietijoje ir kituose kraštuose. Jie reikia lingi skubios mūsų pagalbos, jų likusio gyvenimo vargū palengvinti. Jei mes jų neužjausime, kas gi juos beužjaus.

O kokia didelė Dangaus palaima, kad mums nereikia išmaldos laukti ir dar galime duoti nuo savo stalo nors mažą trupinėlį savo suvargusiam ir alkanam broliui.

LAPKRIČIO mėn. yra Balfo labdaros mėnuo. Tik vieną kartą metuose yra renkamos aukos lietuvių šalpai. Balfas savo darbe pajėgus tiek, kiek mes jį paremsime.

Nepalikime labdaros darbo vien Balfe dirbantiems žmonėms. Jie nepajėgūs, nes jų nedaug. PRISIDĖKIME KIEKVIENAS SAVO AUKA IR DARBU. Darbas didelis ir talka yra reikalinga didelė. Registruokitės patys ir kitus paraginkite jungtis į gerųjų samariečių - aukų rinkėjų eiles. Kur yra galima, registruokitės organizuotai su savo organizacijomis. Be rinkėjų tuščias ir pats vajas. Prisdėkime ir padėkime, kad ramia sąžine galėtume pasakyti, - padariau viską, ką galėjau, kad į savo brolio ir sesers varganą gyvenimą įžiebčiau nors mažą kibirkštėlę gyvenimo džiaugsmo.

Ignas Petrauskas
Balfo direktorius ir Čikagos apsk. pirmininkas

Juozas Arštikys
Balfo direktorius ir vajas vyk. kom. pirmininkas

Zenonas Ašoklis
Vajaus reikalų vedėjas

ARTĖJA ŠALTOJI ŽIEMUŽĖ ...

LIETUVIŲ DIENOS Pasaulinėje Parodoje surengimas, turėjęs puikiausių atsiliepimų ir gražiai pasitarnavęs Lietuvos vardo pagavimui, turėjo tiek pajamų atskiromis valstijomis:

- 1) New York.....\$11.264. 26
- 2) Illinois.....\$ 6.307. 90
- 3) New Jersey.....\$ 4.884. 75

MAŽVILA

- 4) Mass \$1.600. 00
  - 5) Conn ..... \$ 808. 00
  - 6) Pensilvania ..... \$ 511. 00
  - 7) California ..... \$ 303. 75
  - 8) Ohio ..... \$ 203. 00
  - 9) Nebraska ..... \$ 148. 50
  - 10) Maryland ..... \$ 90. 00
  - 11) Florida ..... \$ 90. 00
  - 12) Iowa ..... \$ 60. 00
  - 13) Michigan ..... \$ 52. 00
  - 14) Vašingtonas ..... \$ 50. 00
  - 15) Vašington DC ..... \$ 43. 00
  - 16) Missouri ..... \$ 40. 00
  - 17) Wisconsin ..... \$ 10. 50
  - 18) Rhode Island ..... \$ 10. 00
  - 19) Indiana ..... \$ 5. 00
  - 20) Kansas ..... \$ 5. 00
  - 21) New Hampshire ..... \$ 5. 00
  - 22) Kanada ..... \$ 94. 00
- VISO pajamų turėta \$26.507.61
Išlaidų, - \$ 22.428.41.

PREZIDENTINIUS RINKIMUS

Laisvoji Lietuva komentuos tiksekančiam numeryje, nes rinkiminė diena sutapo su Laisvosios Lietuvos spausdinimo ir ekspedijavimu. Red.

Kolegos žurnalistai daugiau savigarbos

Teisingai Anis Rūkas sakė, kad gauna po dolerį imti pabaudos už kiekvieną stambią kalbos klaidą spaudoje - mes susidėmėme didelius pinigus. Galima teisintis dėl smulkmenų, dėl abejotinių rašybos dalykų, dėl stiliaus plonybių. Bet gi jau kur yra aiškiai pirštu prikišta, kaip nereikia daugiau sakyti ar rašyti, tai - tiktai storaodis apsileidėlis gali vėl čia pat kasdien kartoti tą pačią klaidą. Aną kartą siūliau pasitaisyti tik trejetą dalykų - po truputį, po grūdelį mes ilgainiui galime pasiekti gerų vaisių. Deja, vėl ir vėl laikraščiuose

tos pačios mano nurodytos klaidos "tebešviečia"! Tiesa, "bobutė" mažiau pasitaikė (mat, dabar senos moterys iš viso ne madoj). Yra gera dalis rašančiųjų, kurie tiksliai vartoja m o č i u t ė. Ačiū tiems! Betgi kitos dvi mano nurodytos dažnos recidyvės - tebelapoja, tebekeroja usnimis ypač žymių "kolumnistų" skiltyse. Kiekvieniame laikraštyje (Draugas, Dirva Naujienos ir kt.) maždaug 3-4 kartus tos klaidos kiekvieniame numeryje išlenda! Ir nerodo linkimo mažėti!

Kitą kartą aš pacituosiu tuos žymius žurnalistus pavardėmis atžymėdamas, jei jie dar vis nerodys noro atsikratyti griozdėškų svetimų posakių - "taip vadinamo" ir "to pasėkoje"...

Rodos, kam gi mes, lyg veidmainiai, minėjome buvusį tobulą stilistą, straipsnių rašytoją Antaną Smetoną, jeigu nėkiek neseikame jo eitu keliu: į spaudą rašyti tik taisyklingai gražia lietuvių kalba!

MAŽVILA

KAUNO PILYJE atidaryta Istorijos muziejaus filialė. Šiuo metu įrengta paroda, kurioje išstatyti daiktai, rasti atliekant pilies kasinėjimus. Yra ir stendas "XX amžiaus kryžiuočiai", kuris "demaskuoja šiandieninių kryžiuočių-revanšistų kėslus ir planus"... Gaila, nieko neminima apie raudonųjų kryžiuočių užmačias, deja... (E)

MES ESAME KOVOJANTI TAUTOS DALIS.

Vienas iš mūsų ginklų - spauda. Ji turi būti tvirta ir laisva. Skaitytojau, tavo tautinė pareiga ją remti ir platinti.

Politinio kalinių išsilaisvinimas. Klisė LITUANUS žurnalo.